

Riksdagens protokoll

1994/95:14

Tisdagen den 25 oktober

Kl. 14.00 – 15.43

Protokoll
1994/95:14

1 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 18 till 20 i finansutskottet
från 18 till 19 i skatteutskottet
från 20 till 21 i utrikesutskottet
från 18 till 20 i försvarsutskottet
från 18 till 19 i socialutskottet
från 19 till 20 i utbildningsutskottet
från 18 till 19 i jordbruksutskottet
från 18 till 20 i näringsutskottet
från 19 till 20 i arbetsmarknadsutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

2 § Val av extra suppleanter i vissa utskott

Företogs val av extra suppleanter i vissa utskott.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleanter i finansutskottet

Margit Gennser (m)

Bo Lundgren (m)

suppleant i skatteutskottet

Stig Rindborg (m)

suppleant i utrikesutskottet

Gustaf von Essen (m)

suppleanter i försvarsutskottet
förste vice talman Anders Björck (m)
Wiggo Komstedt (m)

suppleant i socialutskottet
Gullan Lindblad (m)

suppleant i utbildningsutskottet
Per Unckel (m)

suppleant i jordbruksutskottet
Göte Jonsson (m)

suppleant i näringsutskottet
Olle Lindström (m)
Karl-Gösta Svenson (m)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Sonja Rembo (m)

3 § Ny riksdagsledamot, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot, m.m.

Till valprovsningsnämnden har från Riksskatteverket inkommit bevis om att Eva Goës (mp), Härnösand, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 21 oktober 1994 sedan Krister Skånberg (mp) av sagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Från Riksskatteverket har också inkommit nya bilagor till tidigare utfärdade bevis för ersättare för riksdagsledamöter.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och de nya bilagorna till bevis för ersättare och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen. Stockholm den 25 oktober 1994

Lars Tottie/

Sven-Georg Grahn

4 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 18 och 19 oktober.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1994/95:3

Beträffande interpellation 1994/95:3 av Eva Zetterberg (v) om vapenexporten får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor. Skälet härtill är arbetsanhopning.

Jag kommer att besvara interpellationen den 18 november 1994.
Stockholm den 19 oktober 1994

Mats Hellström

Interpellation 1994/95:19

Beträffande interpellation 1994/95:19 av Agne Hansson (c), "Onödiga företagskonkurser", får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är att riksdagen har en plenifri och en sammanträdesfri vecka (vecka 44 och 45).

Jag kommer att besvara interpellationen den 18 november 1994.
Stockholm den 19 oktober 1994

Laila Freivalds

6 § Svar på fråga 1994/95:104 om regeringens samarbete med övriga partier

Svar på frågor

Anf. 1 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Dan Ericsson har frågat mig vad jag kommer att vidta för åtgärder för att förverkliga regeringsförklaringens ambitioner om samarbete, samförstånd och nytt samarbetsklimat.

Min ambition är att i riksdagen söka samförstånd i olika sakfrågor. Målsättningen är att åstadkomma ett så brett samförstånd som möjligt för regeringens politik. Regeringen kommer konsekvent att ta kontakt med de olika partierna i riksdagen för att tidigt undersöka möjligheter-na till samråd med inriktning på att finna breda lösningar.

Jag är därför i hög grad öppen för samarbete med kds och de övriga borgerliga partierna. Och jag tycker att det är bra att Dan Ericsson nu ger klara signaler om att kds är berett att föra en konstruktiv dialog med regeringen.

Sven Hulterström har i en tidningsintervju tolkat de första reaktionerna från den borgerliga oppositionen. Han säger sig ha förståelse för att det kan vara svårt för de borgerliga partierna att så snart efter valet träffa uppgörelser med regeringen. Jag har också stor förståelse för detta. Men om det nu visar sig att kds och de andra borgerliga partier-na är beredda att föra konstruktiva diskussioner i olika sakfrågor redan nu är detta utmärkt.

Jag kommer för min del att lyssna på och värdera alla goda förslag som kan leda fram till breda lösningar. Skall vi klara de svåra problem vi har framför oss är det helt nödvändigt att skapa ett nytt samarbetsklimat. Här har både regering och opposition ett stort ansvar.

Anf. 2 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsministern för svaret.

Bakgrunden till frågan är vad som sades i regeringsförklaringen: "Mer än något annat behöver vårt land nu samarbete och samförstånd." Vidare sades det att det kommer att ställas krav på vilja och förmåga till samarbete. Den nya regeringen utmålades rent av som en samarbetsregering.

Så långt lät det väldigt bra. Jag tror nämligen på ett politiskt ledarskap som strävar efter det som förenar och som tar hänsyn också till minoritetsuppfattningar. Det är det som demokratin ytterst handlar om. Sedan blev jag besviken när jag i fredags – två veckor efter regeringens tillträde – kunde läsa i Dagens Nyheter om den praktiska handlingen. Den socialdemokratiska gruppleadaren i riksdagen säger där: "Några konkreta resonemang kommer vi nog inte att ha med dem" – underförstått de tidigare regeringspartierna – "denna valhöst – – –." Vilket värde har då alla ord om samarbete?

Statsministern säger i sitt svar att han är öppen för samarbete med Kristdemokraterna. Men vilken praktisk handling visas? Finns det någon tanke på praktisk handling bakom allt tal om samförstånd, samarbete och vilja att söka gemensamma lösningar?

Ett avskaffande av vårdnadsbidraget utan en seriös prövning av kostnader och vinster med ett vårdnadsbidrag och utan eftertanke när det gäller föräldrarnas möjligheter att själva kunna välja omsorg om sina barn är ju inte ett sätt att direkt skapa ett samarbetsklimat. Det är nästan det enda besked vi har fått hittills när det gäller frågor som är viktiga för kds.

Återigen vill jag fråga statsministern: Vad är det för konkret handling som avses med de här orden i regeringsförklaringen?

Anf. 3 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Vårdnadsbidraget har en lång historia, som går tillbaka ända till krisöverenskommelsen. Där fanns en överenskommelse som sedan bröts. Det är dock inte huvudfrågan för mig. Om det bara hade handlat om det skulle det inte ha varit så svårt, även om moralen är viktig i politiken.

Det är naturligtvis svårt att förklara, inte minst för gamla människor, att vi, samtidigt som det finns brister i vården och omsorgen, har råd med en ny reform som trots allt kostar väldigt mycket pengar.

Visst hade vi på respektive sidor låst oss ganska hårt i vissa frågor under valrörelsen, men jag är övertygad om att det finns områden där kds och Socialdemokraterna står varandra nära. Jag har noga följt vad kds har sagt om den ekonomiska brottsligheten, för att ta ett konkret område. Det finns i kds besparingsprogram från valrörelsen punkter som jag tror att det är möjligt att resonera om.

Sven Hulterström är närvarande här i kammaren och lyssnar på vår diskussion, och jag är säker på att han tar till sig Dan Ericssons utsträckta hand och att det finns möjligheter att resonera.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

Anf. 4 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Det har alltid gått att resonera med kristdemokraterna. Kds är ett parti i politikens mittfält. Det är uppenbart i Europa och på kontinenten. Det finns olika skiftningar, men det är uppenbart att kds är ett parti i politikens mittfält.

Det är intressant att höra vilka konkreta förslag som finns från Socialdemokraternas sida. Det gäller just att kunna skapa ett samarbetsklimat som håller. River man upp ett förslag som har varit tungt för vårt parti skapar man inget bra samarbetsklimat.

Statsministern fortsätter att framhärda i att det är svårt att förklara kostnaderna. Kostnaderna blir större när vårdnadsbidraget avskaffas. Varför inte pröva denna fråga seriöst och diskutera ekonomin med kommunerna? Vad innebär ett avskaffande av vårdnadsbidraget? Måste därmed mer pengar skjutas till från staten för att klara barnomsorgen? Jag tycker inte riktigt andan i det statsministern säger följer orden i regeringsförklaringen.

Aftonbladet skriver i dag: "Valrörelsen är över. Nu krävs handfasta beslut. De tvivel som samarbetsinviterna möter måste skingras i handling." Det är vad jag efterlyser.

Anf. 5 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Vi klarar naturligtvis inte av att förhandla i talarstolen. Det är inte heller meningen. Jag svarar att vi principiellt är öppna för diskussioner. Vi är beredda att se på frågor som direkt rör ekonomin och som finns med i kds besparingsalternativ. Vidare gäller det den ekonomiska brottsligheten. Vi är öppna för förslag från kds sida angående de områden partiet anser vara viktiga.

Vi är inne i ett oerhört hektiskt skede, vilket Dan Ericsson säkert förstår. Vi har efter valet tagit över regeringsansvaret, och vi förbereder den ekonomiska propositionen. Snart är det folkomröstning om EU. Om inte varje kontakt sker så snabbt som ni kanske hade väntat, behöver det inte bero på dålig vilja. Det kan faktiskt vara praktiska problem.

Anf. 6 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Jag kan ha förståelse för att det finns mycket att göra för den nyttillträdde regeringen. Men icke desto mindre är orden om att skapa ett gott samarbetsklimat precis det som skall göras i början av en mandatperiod. Det är då förutsättningarna finns. Det blir svårare när man gräver ned sig i skyttegravarna och direkt markerar att det inte finns ett reellt intresse för förhandlingar eller diskussion. Det gäller speciellt när man går på en fråga som är viktig för kristdemokraterna.

Nu säger statsministern att han är öppen för andra förslag som kds tycker är viktiga. Varför inte titta litet mer på familjepolitiken och det samlade familjestödet? Det kanske finns möjligheter att gå framåt.

Vårdnadsbidraget är en rättvisereform och en valfrihetsreform. Varför skall man börja med att ge sig på den?

Vidare säger statsministern att det hela handlar om ekonomin. I regeringsdeklarationen talas det om en konstruktiv anda när det gäller att stärka de offentliga finanserna. Men om vi skall vara med i ett sådant arbete blir det fråga om flera fält. Det går inte att bryta ut en sak. Det måste vara en helhet i politiken.

Anf. 7 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Jag skall avsluta detta meningsutbyte med att understryka att vi tog ett snabbt initiativ för att skapa ett bra klimat genom att visa öppenhet och generositet i fråga om utskottsplaceringar. Jag hoppas att det noteras av kds.

Anf. 8 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Vi har noterat detta. Kds finns därmed representerat i utskotten som ytterligare ett parti som det går att diskutera med. Det är så jag har uppfattat det hela. Sedan får vi se om det kommer några på bättring, Ingvar Carlsson.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1994/95:60 om Colombia och de mänskliga rättigheterna

Anf. 9 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Eva Zetterberg har fråga mig vad den socialdemokratiska regeringen avser göra i fallet Colombia och de mänskliga rättigheterna. Colombia har som bekant en lång demokratisk tradition, samtidigt som våldssituationen i landet är ytterst allvarlig.

Många våldsbrott kan härledas till den sedan länge pågående konflikten mellan regeringen och olika väpnade grupper samt till narkotikaproblemen. Det råder föga tvivel, som Eva Zetterberg också poängterar, om att många av våldsbrotten begås av militär. Den colombianska regeringen tar tydligt avstånd från dessa brott mot de mänskliga rättigheterna.

Ett allvarligt problem i detta sammanhang, som ofta påtalats, är den straffrihet som tyvärr fortfarande ofta råder för de militärer som begår brott mot de mänskliga rättigheterna. Alla brott mot mänskliga rättigheter begångna av såväl militären som av de gerilla- och paramilitära grupper som opererar i Colombia måste fördömas.

Samtidigt ser vi positivt på såväl den förre presidenten Gavirias som den nytilträdde presidenten Sampers aktiva engagemang för att åstadkomma en förbättring av situationen i landet. Sedan Sampers tillträde i augusti i år har flera FN-rapportörer om mänskliga rättigheter besökt Colombia på regeringens inbjudan, och FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter väntas också på regeringens inbjudan besöka landet inom kort. Det kan också nämnas att Amnesty International

bjudits in att öppna ett permanent kontor i Colombia för övervakning av de mänskliga rättigheterna.

Möjligheten till svenskt bistånd för de insatser som den colombianska regeringen gör för att främja de mänskliga rättigheterna har också diskuterats. En ansökan om sådan typ av bistånd mottogs i augusti och behandlas nu av SIDA.

För svensk del har vi också anledning att uppmärksamma att den nya regeringen i Colombia har förelagt senaten ett förslag om att landet skall ansluta sig till 1977 års andra tilläggsprotokoll till 1949 års Genèvekonventioner. Detta innebär att Genèvekonventionernas reglering av civilbefolkningens rätt till skydd skulle tillämpas också i interna konflikter. Många länder, inte minst i Sydamerika, har ännu inte erkänt att krigets lagar tillämpas i interna konflikter. Såsom ordförandeland i den alliansfria rörelsen tar Colombia ett viktigt steg som förbild i och med denna anslutning – ett steg som torde sända en klar signal till de egna väpnade styrkorna.

Trots dessa positiva steg som den colombianska regeringen tagit är våldssituationen fortfarande mycket allvarlig. Jag anser att vi bör söka dialog och samarbete med Colombias regering i den här frågan. Den öppenhet och till synes goda vilja som finns hos den colombianska regeringen bör återgäldas, samtidigt som vi kommer att följa utvecklingen i landet noga och kritiskt. Samperadministrationen har flera positiva löften att leva upp till. Om konkreta resultat inte uppnås, kommer detta att föranleda reaktioner från Sveriges och säkert också andra länders sida.

Anf. 10 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag vill tacka Lena Hjelm-Wallén för svaret på min fråga.

Jag kan inledningsvis konstatera att våra värderingar överensstämmer i fråga om den oro vi har anledning att hysa vad gäller situationen för mänskliga rättigheter i Colombia. Det är en mycket svår situation som Colombias invånare har levt i under många år och lever i för närvarande. Politiska mord hör till vanligheterna varje dag.

Vidare var det frågan om de diskussioner som råder om vilka åtgärder som kan väntas från svensk sida. Jag är glad för att det har lämnats in en ansökan om möjligheten att arbeta med bistånd till utveckling av demokrati och mänskliga rättigheter. Jag hoppas att den ansökan är så pass seriös att den kan bifallas av SIDA.

Det är bra att man från den colombianska regeringens sida kommer att se till att civilbefolkningen skyddas på ett helt annat sätt än tidigare. Den goda viljan finns förhoppningsvis från regeringens sida. Men den är långt ifrån nog.

Jag frågade om den nya socialdemokratiska regeringen är villig att ta mer konkreta steg än vad den tidigare borgerliga regeringen gjorde. Den tidigare regeringen uttryckte oro, men vidtog inte på något sätt några konkreta åtgärder.

Jag har velat jämföra situationen i Colombia med situationen i Guatemala. Den norska regeringen har varit ett föredöme. Norge har

visat att det går att aktivt gå in och ägna sig åt förhandlingar och bidra till fredsprocessen i Guatemala. Jag menar att Sverige skall kunna spela den motsvarande viktiga rollen i Colombia.

Anf. 11 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det är sant att Norge gör goda insatser inom den här stödgruppens arbete vad gäller Guatemala. Men det har man gjort på direkt begäran av berörda parter. FN:s generalsekreterare har förmedlat denna begäran. Något liknande initiativ finns inte beträffande Colombia.

Vi i regeringen är naturligtvis intresserade av att i alla länder där det råder allvarliga brister i respekten för mänskliga rättigheter göra vad vi kan. Nu har ju inte den nya regeringen suttit så lång tid, men jag kan försäkra Eva Zetterberg att regeringen kommer att fortsätta att bevaka detta, för att se vilka möjligheter som finns. Den modell som gäller Guatemala går dock ännu inte att tillämpa, eftersom det inte tagits något initiativ i den riktningen.

Anf. 12 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Den svenska regeringen kan väl ta egna initiativ! Den kan påtala sin beredvillighet. Jag tror det vore oerhört väsentligt. Man behöver ju inte alltid vänta på initiativ utifrån.

Den goda vilja som den colombianska regeringen uttrycker hoppas jag finns. Men det visar sig mycket tydligt att man inte har situationen under kontroll i landet, bl.a. på grund av de paramilitära grupper som agerar mycket fritt och på grund av den straffrihet som Lena Hjelm-Wallén själv tar upp i svaret. Denna straffrihet gör ju att militärer i mycket liten utsträckning döms för de grova övergrepp som de ägnat sig åt när det gäller de mänskliga rättigheterna. Det är mycket stora komplikationer på detta område.

Anf. 13 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Låt mig försäkra Eva Zetterberg att regeringen vill föra en konstruktiv dialog med Colombia, både bilateralt och i de multilaterala fora som finns.

Anf. 14 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Det hoppas jag att regeringen fortsätter med. Men ett steg på vägen, innan det tas något initiativ, är att tillgodose begäran om en svensk delegation till Colombia för att se över hur de mänskliga rättigheterna respekteras. På det området skulle regeringen, utan att avvakta några initiativ från regeringssidan i Colombia, kunna gå i bräsch.

Regeringen skulle kunna föreslå en svensk delegation för detta på motsvarande sätt som man gjort när det gäller Kina, Tibet och en rad andra områden i världen, där det råder uppenbara problem med beaktandet av de mänskliga rättigheterna. Det skulle väl vara mycket tillämpligt i fallet Colombia, eller hur Lena Hjelm-Wallén?

Anf. 15 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det är mycket bra att riksdagsledamöter engagerar sig och att det finns ett brett engagemang för de mänskliga rättigheterna, både allmänt och för det land som vi nu diskuterar. Det kan komma till uttryck i olika besöksutbyten. Likaväl som det kan komma delegationer hit från Colombia kan det åka delegationer dit. Men karaktären av denna typ av delegationer är jag inte beredd att stå här i talarstolen och diskutera. Det finns det bättre forum för.

Anf. 16 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag förväntar mig inte ett exakt och detaljerat svar på denna fråga nu. Men jag vill gärna skicka med de önskemål som finns från dem som inifrån och utifrån Colombia kämpar för mänskliga rättigheter. Det finns mycket starka önskemål om att Sverige skall engagera sig mer. Det kan ta sig olika uttryck; det kan vara i form av en delegation, och det kan vara i form av en part i fredsprocessens förhandlingar.

Jag kommer med intresse att följa regeringens agerande i fallet Colombia. Jag ser fram emot konkreta initiativ.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1994/95:64 om sanktionerna mot Serbien-Montenegro

Anf. 17 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Lennart Rohdin har frågat mig om den svenska regeringen står bakom beslutet i FN:s säkerhetsråd att partiellt häva sanktionerna mot Serbien-Montenegro.

Svaret är ja. Från svensk sida ser vi åtgärden som en del i de internationella försöken att nå en förhandlingslösning på den fruktansvärda konflikten i f.d. Jugoslavien.

Låt mig beskriva bakgrunden. FN:s säkerhetsråd antog den 23 september tre nya resolutioner om situationen i f.d. Jugoslavien. I en första resolution fördömdes de bosniska serbernas fortsatta etniska rensning, i en andra skärptes sanktionerna mot de bosniska serberna och i en tredje suspenderades vissa begränsade sanktioner mot Serbien-Montenegro. Frågan måste med andra ord ses i ett helhetsperspektiv med en varaktig lösning av hela Jugoslavienkonflikten som mål.

Det senaste försöket till en förhandlingslösning för Bosnien som det internationella samfundet arbetar med är det fredsförslag som den s.k. kontaktgruppen bestående av USA, Ryssland, Storbritannien, Frankrike och Tyskland förelade parterna i juli. Förslaget, som innebär en delning av Bosnien mellan de bosniska serberna och federationen mellan muslimer och kroater, men med Bosnien-Hercegovina som en statsbildning, har accepterats av samtliga parter utom de bosniska serberna.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

För att sätta press på de bosnisk-serbiska ledarna att acceptera fredsförslaget har Milosevic gått med på att stänga gränsen mot Bosnien för att förhindra att vapen, ammunition och drivmedel passerar. I gengäld har vissa sanktioner mot Serbien-Montenegro suspenderats.

Internationella observatörer, utsända av den s.k. Jugoslavienkonferensen under ledning av den svenske översten Bo Pellnäs, kontrollerar att endast av säkerhetsrådet godkända humanitära transporter passerar. Observatörerna övervakar kontinuerligt gränsen och rapporterar regelbundet till FN:s generalsekreterare via konferensens båda ordförande Owen och Stoltenberg.

Generalsekreteraren i sin tur skall enligt säkerhetsrådets beslut där efter varje månad rapportera till rådet. Om generalsekreteraren anser att de serbiska myndigheterna inte effektivt håller gränsen stängd kommer de suspenderade sanktionerna att återinföras.

Som en viktig del i de internationella fredsanssträngningarna ingår naturligtvis också de skärpta sanktionerna mot de bosniska serberna, den enda part som motsätter sig en förhandlingslösning. En annan viktig förutsättning är givetvis att sanktionerna när som helst kan återinföras mot Belgrad om inte detta försök får önskvärd utgång. För att en lösning av konflikterna i f.d. Jugoslavien skall bli varaktig måste den ha samtliga parter accept, inklusive den serbiska ledningens. Därför är det av största vikt att den serbiske presidenten Milosevic har börjat samarbeta med kontaktgruppen i anssträngningarna att nå en uppgörelse.

Givetvis kan det uppfattas som märkligt att det internationella samfundet till synes premierar den serbiske presidenten Milosevic, trots det ansvar som han personligen har för konflikten. Samtidigt är det viktigt att påpeka att den alldeles övervägande delen av den omfattande sanktionsregimen mot f.d. Jugoslavien fortfarande består. De sanktioner som tillfälligt suspenderats rör lättnader i förbudet mot civil luftfart, färjeförbindelser och förbudet mot internationellt utbyte inom idrott och kultur. Lättnaderna kan förhoppningsvis leda till att Milosevic och befolkningen i Serbien-Montenegro får ökad motivation att verka för fred. Avsikten är alltså att uppmuntra den serbiske ledaren att ta ytterligare nödvändiga steg mot fred och att medverka till att den bosnisk-serbiska parten tvingas acceptera det internationella samfundets vilja.

Anf. 18 LENNART ROHDIN (fp):

Fru talman! Låt mig först få gratulera utrikesministern till utnämningen. Jag vill också tacka för svaret som definitivt var ett rakt sådant.

För tre veckor sedan i morgon landade det ryska sändebudet Tjurkin på Belgrads flygplats sedan FN-sanktionerna partiellt hävts. Han hyllades på flygplatsen för att den internationella isoleringen var över.

Är det då åter fred i Bosnien? Nej långt därifrån, kanske så långt därifrån som man varit under de 900 dagar som varat sedan Sarajevos belägring. Varför lyfts då sanktionerna? Jo, de lyfts som belöning för

visad god vilja. Efter 900 dagars folkmord, tillåter Milosevic att ett hundratal FN-observatörer får bevaka gränsen till Bosnien.

Men omvärlden bortser då helt från att Milosevic varit arkitekten till ett folkmord på Europas jord. Karadzic och Mladic fullföljer bara den uppgift de en gång fick av Milosevic.

Har då Milosevic själv kommit på bättre tankar? Häromdagen gav han själv svaret: "Kriget i Bosnien måste upphöra. Bosniensserberna har uppnått sina mål." Just det!

De internationella fredsanskränkningarna syftar bara till att ge kapitulationen inför de serbiska fascisterna en anständighetens slöja, så att man kan glömma och gå vidare. Det demokratiska Europa har helt glömt följderna av eftergivenheten inför 30-talets fascister.

Tystnaden inför folkmordet är bedövande. Sverige har spelat med. Sveriges röst har inte hörts i en värld som väntar på någon som talar för folkrätten och för de små staternas och folkens rätt. Regeringen Bildt uppvisade en beklämmande följsamhet mot de europeiska stormakterna.

I regeringsförklaringen för två veckor sedan, dagarna efter det att sanktionerna hävts mot Milosevic, nämns inte Bosnien med ett ord. Dagens svar från regeringen gör den nya regeringen medansvarig till den svenska icke-politiken inför folkmordet i Bosnien.

Anf. 19 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Man kan ha olika åsikter om vad som skall göras. Lenart Rohdin måste ändå inse att både den tidigare regeringen och denna regering självfallet har gjort och kommer att göra allt vad man kan för att få en helhetslösning och åstadkomma fred i f.d. Jugoslavien. Det är den viktigaste frågan.

Man kan ha olika åsikter om mått och steg. Vi har ställt oss bakom de beslut som har fattats av FN:s säkerhetsråd. Jag tror inte att det är någonting att skämmas för i detta sammanhang.

Anf. 20 LENNART ROHDIN (fp):

Fru talman! Sverige är givetvis inte någon huvudaktör eller huvudansvarig, och vi har gjort mycket för att lindra följderna av det fruktansvärda som har skett i Jugoslavien de senaste tre åren. Men genom att ställa oss bakom den politik som förs först och främst av stormakterna stöder vi en politik som innebär att omvärlden har accepterat att krigsmålen för Milosevic och hans handgångna i Bosnien har uppfyllts. Det har ju Milosevic också bekräftat. Förlorare är i första hand det bosniska folket och det multietniska samhälle som fanns i Bosnien, som nu delas enligt fredsförslaget. Förlorare är också de som står för grundläggande värderingar om respekten för gränsers okränkbarhet. Förlorare är dessutom fredsoppositionen i Serbien, där nu Milosevic också på hemmaplan framstår som den slutlige segraren. Detta tycker jag är beklämmande.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

Anf. 21 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag vill bara anmäla att jag inte tycker att den tolkning som Lennart Rohdin gör av säkerhetsrådets beslut och den svenska regeringens instämmande i det är en rättvis tolkning.

Anf. 22 LENNART ROHDIN (fp):

Fru talman! Jag inser också att det har varit svårt, och säkert också är det fortfarande, för små stater att påverka utvecklingen åt ett annat håll. Sverige har, historiskt sett, varit bland de stater som har kunnat tala högt när andra stater har känt det svårt att göra det i fråga om grundläggande internationella principer.

Jag har svårt att uppfatta det beslut som nu har fattats i FN:s säkerhetsråd som annat än ett steg för att försöka komma ifrån en konflikt där FN och världssamfundet har misslyckats. De observatörer som övervakar gränsen är, som utrikesministern vet, mycket få. Bara för ett par dagar sedan bekräftade även Bo Pellnäs själv internationellt att han inte har fått de observatörer som krävs. Medlemsstaterna, som ju är FN, klarar som vanligt inte av att leva upp till de löften de har gett om att se till att det finns resurser för att fullfölja detta. Gesten har ändå använts för att tillgodose Milosevic.

Överläggningen var härmed avslutad

9 § Svar på fråga 1994/95:87 om offentliggörande av uppgifter om främmande undervattensverksamhet

Anf. 23 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Johan Lönnroth har frågat om statsministern avsett att ta några initiativ för att avlägsna hemligstämpeln på handlingar som rör materialet om samtalen i ubåtsfrågan med Ryssland.

Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Låt mig börja med att säga att ubåtsfrågan har bedömts vara så viktig att det i regeringsförklaringen tillkännagavs att en nationell kommission skall tillsättas för att granska rapporterna om främmande undervattensverksamhet riktad mot Sverige. Kommissionen skall tillsättas så snart överbefälhavaren lämnat sin årliga incidentrapport över kränkningarna, vilket torde ske i början av nästa år.

Det material Lönnroth hänvisar till är omfattande. Tidigare beslut om avslag på begäran av hävande av sekretess i detta fall har grundats på att dokumenten innehåller uppgifter som rör Sveriges förbindelser med annan stat, och på att det inte står klart att uppgifterna i dokumenten kan röjas utan att detta stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet.

När de expertsamtal som pågått i snart två år med Ryssland inleds, grundades de på förutsättningen att vad som behandlades under samtalen och de dokument som förekommer i samband med dessa inte skall ges offentlighet så länge samtalen pågår. Dessa samtal pågår fortfarande och beräknas kunna avslutas inom kort. Därefter kommer en

ny prövning av handlingarnas offentlighet att kunna göras. Fram till dess anser jag att regeringens prövning av just detta material bör grundas på samma förutsättningar som tidigare.

Regeringens strävan att öka öppenheten kring utbåtsfrågan torde vara väl känd. Vår strävan till största möjliga öppenhet ligger till grund för beslutet att tillsätta en kommission. Den kommer också att vara vägledande för framtida prövningar av vilket material som kan frisläppas.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

Anf. 24 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag skall till att börja med också sälla mig till gratulanterna. Jag är ganska säker på att vi vänsterpartister kommer att föredra den utrikespolitik som nu skall gälla framför den politik som gällde under den förra regeringen.

Jag tycker att det är bra att en kommission skall tillsättas. Utrikesministern säger att man beräknar att samtalen med Ryssland kommer att avslutas inom kort. Jag skulle vilja fråga vad som menas med det. Handlar det om dagar, veckor eller månader?

Jag hade fått uppfattningen att den hemligstämpel som regeringen Bildt och den särskilde förhandlaren i Ryssland beslutade om var en hemligstämpel som hade Bildts egen prägel. Det var ju ganska stark socialdemokratisk kritik mot hemligstämpeln. Jag hade trott att den nya regeringen skulle vara mera ivrig att snabbt få bort denna hemligstämpel.

Jag skulle vilja höra vad utrikesministern säger om uppgifterna i tidningen Arbetet om att det finns en risk att den f.d. sovjetiska marinchefen är så irriterad över att svenskarna inte vill häva hemligstämpeln, att han kommande helg går ut med uppgifter. Det är väl rimligt att tänka sig att det kommer att skada de mellanfolkliga förbindelserna mer än om Sverige ensidigt visade denna öppenhet och hävde hemligstämpeln på uppgifterna.

Anf. 25 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Min utgångspunkt är att det skall visas största möjliga öppenhet. Jag vill återigen understryka det. Den andra utgångspunkten är att man måste leva upp till de överenskommelser som har gjorts mellan den svenska och den ryska regeringen när dessa samtal inleds. Därför gäller det som tidigare har sagts. Expertsamtalen och det material som har samband med dem kan inte ges offentlighet förrän samtalen är avslutade. Eftersom det är samtal det är fråga om kan man inte vara så exakt i bedömningen. Jag utgår dock från att de kommer att avslutas under detta år.

När sedan expertsamtalen har avslutats kommer frågan i ett annat läge. Då kommer regeringen att gå igenom materialet och pröva vilket material som kan frisläppas. Jag kan berätta att jag redan nu har uppdragit till berörda tjänstemän inom Utrikesdepartementet att gå igenom detta synnerligen omfattande material, så att det inte behöver bli någon tidsutdräkt i dessa avseenden när vi väl kommer till den dag då samtalen är avslutade.

Anf. 26 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Det är mycket bra att största möjliga öppenhet nu skall gälla.

Utrikesministern säger att vi måste leva upp till den överenskommelse som har gjorts med den ryska sidan. Men jag har uppfattat det som att det är ett svenskt krav att dessa överläggningar skall vara hemligstämplade. Det kanske är en missuppfattning. Det har alltså inte varit ett ryskt krav. Därmed skulle också rimligtvis den ryska sidan välkomna om den svenska regeringen tog ett initiativ till att släppa dessa uppgifter omedelbart. Jag tror att vi kan vara överens om att en del av diskussionerna kring ubåtskränkningarna, de berömda uttrarna osv., börjar bli litet pinsamma. Det skulle vara välgörande om man nu kunde rycka undan grunden för en del av de teorier, även konspirationsteorier, som cirkulerar i landet och få en öppenhet redan nu.

Anf. 27 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag kan naturligtvis inte utgå från olika tidningsuppgifter, utan jag måste utgå från det som hela tiden har hävdats gälla för dessa samtal, nämligen förtrolighet. Det är två parter som träffar en överenskommelse om förtrolighet. Den gäller tills samtalen är avslutade. Sedan kommer frågan i ett nytt läge.

Jag skall med stor iver försöka hantera denna fråga med största möjliga öppenhet, eftersom den så länge har kringgårdats av så mycket av hemlighetsmakeri.

Anf. 28 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag skall avsluta med att uttala den förhoppningen att utrikesministern skaffar sig information om det som kommer att hända kommande helg, då en del av nyckelpersonerna på den ryska sidan kommer hit. Även om uppgifterna kommer via medierna är det ändå ganska intressant att f.d. sovjetiska marinchefen tydligen sagt att han nu är så trött på detta att han kommer att berätta öppet. Då kan det vara ett visst intresse för oss att följa upp vad han egentligen säger. Det kanske inte vore så dumt om utrikesministern tog sig tid att träffa honom för att höra vad han har att säga.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1994/95:80 om förvar av militära vapen

Anf. 29 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):

Fru talman! Åke Carnerö har – i ett brottsförebyggande perspektiv – frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att hanteringen av militära vapen skall bli så säker som möjligt.

Låt mig börja med att konstatera att frågan om stöld av militära vapen har varit föremål för uppmärksamhet vid flera tillfällen. Inte minst till följd av stölden i Botkyrka år 1992 har frågan diskuterats.

Regeringen har ett flertal gånger under de senaste åren uppdragit åt försvarsmakten att genomföra åtgärder för att minska stölderna och redovisa resultatet av dessa åtgärder. Av naturliga skäl kan jag inte gå in på några detaljer, men jag kan här nämna att de åtgärder som redovisats rör sig om t.ex. utökad bevakning, flera larminstallationer, flyttning av vapen till säkrare förvaringsplatser, bättre utbildning av personalen och bättre kontroll av efterlevnaden av bestämmelser.

Mycket har således gjorts. En del av åtgärderna, t.ex. olika investeringar, pågår och har ännu inte hunnit ge effekt.

Jag ser utomordentligt allvarligt på stölderna av militära vapen. Om det visar sig att de åtgärder som jag här omnämnt inte får avsedd effekt, kommer jag naturligtvis att ta upp frågan om ytterligare åtgärder. Det är min avsikt att hålla mig informerad om utvecklingen inom området.

Anf. 30 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Först vill jag tacka försvarsministern för svaret och önska honom framgång i arbetet som försvarsminister i vårt land.

Jag vill inledningsvis förklara att försvarsmakten naturligtvis inte i mina ögon nonchalerar den här frågan. De allra flesta vapenstölderna handlar om civila vapen. Rikspolisstyrelsens statistik över det totala antalet anmälda stulna eller förkomna vapen från 1981 och framåt visar ett trendbrott i utvecklingen år 1989. Då passerade man tusengränsen, dvs. att fler än 1 000 vapen förlorades det året. 1993 förlorades totalt 1 774 vapen, varav 39 militära – alltså en liten del. Det är väldigt glädjande att många av vapnen återfinns. I de vapen som försvinner är oftast en vital del borta. Det visar att det finns en kontroll och säkerhet inbyggd.

Vilka åtgärder avser försvarsministern att prioritera i det fortsatta arbetet? Arbeta pågår ju, det är inget som skall börja nu.

Anf. 31 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):

Fru talman! Jag lovar Åke Carnerö att verkligen hålla mig informerad om denna fråga. Skulle det visa sig att de många åtgärder som har vidtagits inte är tillräckliga, är jag beredd att diskutera ytterligare åtgärder.

Jag vill gärna poängtera det som Åke Carnerö har påpekat, att av det totala antalet stulna vapen i Sverige under 1993 är 10 % militära vapen. Det gör naturligtvis inte stölderna av militära vapen mindre allvarliga, men det ger ett visst perspektiv på frågan som samhällsproblem. Vapenstölderna är en allvarlig fråga, och jag tycker, fru talman, att det är bra att Åke Carnerö har ställt sin fråga.

Anf. 32 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Vapenhanteringen totalt sett inom försvarsmakten handlar också om beredskapsplanering och beredskapshänsyn. Med tanke på att försvarsbeslutet 1992 har det strategiska överfallet som planeringsförutsättning är det nödvändigt med snabba militära insatser.

Man planerar utifrån det, och i det ingår naturligtvis tillgången till vapen.

Anser försvarsministern att det är viktigt att se över vapenhanteringen utifrån beredskapskraven och beredskapshänsyn?

Anf. 33 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):

Fru talman! Jag vill gärna säga att det är just detta som gör den här frågan litet komplicerad. När det gäller åtgärder för att göra vapenförvaringen säkrare måste man göra en avvägning mellan å ena sidan de krav som måste ställas för att snabbt kunna ha vapnen till hands om det skulle bli höjd beredskap eller mobilisering – krigsförbanden måste ändå kunna räkna med att ha vapenförråden i sin närhet – och å andra sidan kraven på en hög säkerhet t.ex. när det gäller förvaring av vapen på regementen. Det innebär avvägningar. Man får inte centralisera vapenförvaringen så mycket att det blir störande i den verksamhet som ändå är grunden för bevakningen av säkerheten.

Som jag lovat Åke Carnerö i mitt svar skall jag se till att vi noga följer denna fråga. Skulle de åtgärder som vidtagits inte vara tillräckliga får vi vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 34 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Jag tror att vi är helt överens om allvaret i frågan. Det är hemskt att så många civila vapen försvinner. I försvarsmaktens vapen är det naturligtvis den kraftiga eldverkan som gör dem mycket farligare. Riksdagen har ju fattat ett beslut där man säger att det är oacceptabelt att militära vapen stjäls och att slutmålet naturligtvis är att förlusterna upphör. Som jag skrev i min fråga går det inte att helt gardera sig mot försummelser, slarv och liknande.

Jag är glad åt att försvarsministern i svaret säger att han tänker hålla sig väl informerad om utvecklingen. Jag tror att det allra viktigaste är att man snabbt kan ge signaler, om det skulle visa sig att det finns brister någonstans.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1994/95:96 om förskrivningsrätten för distriktssköterskor

Anf. 35 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Margitta Edgren har frågat mig om regeringen avser att ta initiativ till att reformen med förskrivningsrätt för distriktssköterskor kan genomföras på avsett sätt.

Bakgrunden till frågan är att läkarnas aktiva motstånd mot reformen, enligt Margitta Edgren, snarast ökat, vilket medfört att enskilda distriktssköterskor inte "vågat" anmäla sig till utbildning.

Också jag har fått signaler om att det fortfarande kan finnas läkare som är negativa till och försöker motarbeta möjligheterna för distriktssköterskor att förskriva läkemedel. Om detta motstånd har förstärkts

eller är en funktion av att den tidigare försöksverksamheten permanentats och utvidgats har jag för dagen inte tillräckligt underlag för att kunna bedöma. Men motstånd från läkarhåll som skulle medföra att distriktssköterskor förhindras eller avstår från att utvidga sin kompetens kan inte accepteras.

Riksdag och regering har skapat förutsättningarna för att distriktssköterskor skall kunna få förskriva vissa läkemedel. Staten lämnar också bidrag till de huvudmän som anordnar den utbildning som är nödvändig för sådan verksamhet.

Men det är i första hand sjukvårdshuvudmännen som kan och bör se till att denna möjlighet också utnyttjas. Landstingsledningarnas inställning är självfallet en viktig signal, och jag har uppfattningen att sjukvårdshuvudmännen arbetar med dessa frågor. Bl.a. tyder antalet distriktssköterskor som för närvarande går den utbildning som efterfrågas på detta.

Jag är också övertygad om att de attitydförändringar som krävs för att distriktssköterskorna på bästa sätt skall kunna använda förskrivningsrätten till gagn för patienterna lättast kommer till stånd genom ett utvecklat samarbete mellan olika personalkategorier inom primärvården. Regeringen kommer också i en proposition att ange riktlinjer för hur primärvården kan utvecklas i samband med att husläkarlagen utvecklas, där bl.a. möjligheterna till samarbete mellan olika personalgrupper kommer att uppmärksammas.

Anf. 36 MARGITTA EDGREN (fp):

Fru talman! Jag är synnerligen glad och tacksam för svaret. Det är helt klart att vi har en gemensam uppfattning. Är det så att detta betecknande finns, måste det på något vis motarbetas. Det kan alltså inte accepteras.

Jag skulle vilja tillägga att angående de exempel som Ingela Thalén sade sig inte ha, vill jag hänvisa till Inga-Lisa Johansson, som är ordförande för Distriktsföreningen för distriktssköterskor i Västerbotten. Hon säger bl.a. att ledningarna för vissa vårdcentraler tydligt har uttalat att utbildningen är ett lågprioriterat område. Detta gör då självfallet distriktssköterskorna osäkra. De låter bli att söka denna utbildning för att inte göra sig obehväma.

I Umeå har chefsöverläkargruppen skrivit till landstinget och begärt en konsekvensanalys av läkemedelsförskrivningsrätten för sjuksköterskor. Man påpekar att det blir dyrt genom att kostnaderna för vikarier ökar.

Läkarförbundets ordförande Anders Milton säger att man visserligen accepterar riksdagens beslut, men man anser att läkare sköter receptförskrivning bättre än sjuksköterskor. I och med att det nu finns fler läkare blir behovet av distriktssköterskor med förskrivningsrätt mindre.

Detta är mina utgångspunkter för mitt påstående att motståndet har ökat. Jag vill alltså klart markera – vilket också Ingela Thalén gjorde – att vi är överens om att detta inte är acceptabelt. Dessutom visar Läkarförbundets uttalande att man ser distriktets sjuksköterska mera som

Svar på frågor

doktors sjuksköterska än som distriktets sammanhållande kraft i öppenvården, inte minst i det förebyggande arbetet.

Hela reformen – vilket vi ju är väl kunniga om – föregicks ju av en mycket långsam och noggrann undersökning i regi av Socialstyrelsen.

Anf. 37 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det är alldeles rätt det som Margitta Edgren säger, att det här och var finns uttalanden åt det hållet, vilket jag tycker är olyckligt.

När det gäller påståendet om att det skulle finnas underlag för att den sammantagna förskrivningen hade ökat, visade ju de försök som gjordes innan man gav möjlighet till förskrivningsrätt för distriktssköterskor att det inte var fråga om någon ökad användning av läkemedel. Det blev helt enkelt en om disposition mellan läkare och distriktssköterskor.

Eftersom det är drygt 1 000 distriktssköterskor som går igenom denna kompletterande utbildning, är detta ändå några steg tagna på vägen. Det har inte kommit några mera officiella uppgifter om att läkare har motarbetat eller förhindrat förskrivningsrätt för distriktssköterskor.

Här spelar det en viss roll vilken attityd vi har och på vilket sätt vi uttalar att detta är en rätt som riksdag och regering har beslutat om och att det är en rätt för distriktssköterskorna att utnyttja denna möjlighet. Det finns anledning för både Margitta Edgren och mig att påtala detta i olika sammanhang, så att det blir alldeles klart vilken uppfattning riksdagen och regeringen har.

Anf. 38 MARGITTA EDGREN (fp):

Fru talman! Det är helt korrekt. Med anledning av det som Ingela Thalén anförde i slutet av sitt svar vill jag ändå kolla upp att vi är överens. Distriktssköterskan är en nyckelperson som håller samman öppenvården i ett distrikt. Hon är viktig som samarbetspartner för socialtjänst och barnomsorg. Det är klart att denna nyckelroll kan användas på olika sätt, men framför allt måste den ju erkännas och respekteras av andra yrkesgrupper inom vården. Därmed minimerar man ju inte läkarnas betydelse, absolut inte. Men det finns alltså en omvårdnadens nyckelperson, och enligt vårt sätt att se är det distriktssköterskan.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1994/95:88 om jämställdhet i utbildningsväsendet

Anf. 39 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Barbro Westerholm har frågat mig om jag avser att låta den s.k. JÄST-gruppen fortsätta med sitt arbete. JÄST-gruppen är Utbildningsdepartementets arbetsgrupp för jämställdhet i högre ut-

bildning och forskning. JÄST-gruppen bedriver ett synnerligen värdefullt arbete. Därför är mitt svar att JÄST-gruppens arbete skall fortsätta.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Utöver mitt skrivna svar vill jag också tillägga att jag har frågat JÄST-gruppens ordförande om hon vill kvarstå som ordförande och fortsätta sitt arbete i gruppen.

Svar på frågor

Anf. 40 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Fru talman! Jag får tacka utbildningsministern för ett kort och tydligt svar. Jag gläder mig särskilt åt att Margitta Edgren får fortsätta att leda JÄST-gruppen. Denna grupp har inlett ett svårt och betydelsefullt arbete. Nu har man byggt upp ett förtroende för den här verksamheten, som ju inte precis har applåderats i den akademiska världen.

Universitet och högskola är fortfarande i många avseenden en värld för män. Karriärvägarna för kvinnor är fortfarande steniga och mödosamma. Utbildningarna inom högskolan är i flera fall kraftigt könssegregerade. Endast 6 % av Sveriges professorer är kvinnor.

Jämställdheten inom högskolan är i dag inte en fråga om lagstiftning och regelsystem. Svårigheterna hänger mera samman med attityder och traditioner i organisationen. Sommarens professorstillsättningar ger bevis för detta. Det är långt kvar innan vi får en jämställdhet mellan kvinnor och män inom vetenskapens område.

Trots allt vackert tal om att stimulera fler kvinnor att forska har den ena mannen efter den andra utnämnts till professor. I juni avslögs en kvinnlig forskares besvär över att hon inte kom ifråga för en professur. Jag gick noga igenom handlingarna och fann att det hade kommit in personliga värderingar beträffande värdet av kvinnors forskning kontra mäns forskning.

Själv blev jag tillfrågad om jag ville vara sakkunnig vid tillsättandet av en professur. Jag svarade ja, men jag blev ratad av fakulteten på grund av att jag ägnade mig åt jämställdhetsfrågor.

Jämställdhetsgruppen inom en fakultet har svårt att finna ordförande, eftersom man faktiskt bränner fingrarna om man ägnar sig åt jämställdhetsfrågor. Jag är väldigt glad över utbildningsministerns klara och tydliga svar. Annars kommer inte kvinnor att nedlåta sig till att ta emot den behandling som de riskerar att utsättas för inom universitetsvärlden när det gäller professorstillsättningar.

Anf. 41 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Jag kan försäkra Barbro Westerholm att detta är en fråga som ligger mig synnerligen varmt om hjärtat, vilket också i någon mån torde ha framgått av några uttalanden som jag har gjort.

Jag är också helt på det klara med att detta är en fråga som har att göra med attityder, värderingar och beteenden som inte ändras omedelbart. Det krävs opinionsbildning och alla politiska åtgärder som är tänkbara att ta fram. Därvidlag bedömer jag att JÄST-gruppen redan har uträttat ett betydelsefullt arbete, och jag hoppas på än mer i framtiden.

Jag är också övertygad om att riksdagen och riksdagens ledamöter har en väldigt viktig roll att spela som pådrivande krafter när det gäller att bidra till denna opinionsbildning. Det handlar väsentligen om att skapa en annan förståelse för dessa frågor inom den akademiska världen och om att skapa en insikt om att det nuvarande tillståndet är oeffektivt, inte bara från en principiell utgångspunkt utan att det också innebär ett ofantligt slöseri med mänskliga resurser. Det är det som jag i någon mån hoppas kunna bidra till att ändra på.

Anf. 42 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Fru talman! Jag är ordförande i FRN:s kommitté för kvinno- och jämställdhetsforskning. Jag ser där alla ansökningar som kommer in och den bredd och det nytänkande som kommer upp i dagen och som jag tror att Sverige kommer att gagnas väldigt mycket av, både på det humanistiska och på det tekniska området. Det gäller här att inte skapa ett krig mellan manliga och kvinnliga forskare, utan det gäller att skapa förståelse för att vi ser litet olika på de problem som finns i samhället, hur de skall beforskas och hur resultaten sedan skall användas. Men det behövs en tydlig politisk signal om att denna forskning måste stöttas, och inte minst de kvinnor som utför den.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1994/95:98 om det s.k. SVUX-stödet m.m. till vissa skolelever

Anf. 43 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Britt-Marie Danestig-Olofsson har frågat statsrådet Ylva Johansson om regeringen kommer att vidta några åtgärder för att trygga möjligheterna för dem som nu har SVUX eller SVUXA-stöd att fullfölja sina studier till gymnasiekompetens och gå vidare till fortsatta studier. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Särskilt vuxenstudiestöd, s.k. SVUX, kan beviljas för studier på gymnasial nivå under sex terminer. Resurserna för SVUX är emellertid begränsade. Genom ett urvalsförfarande styrs stödet till dem som har kort utbildning och stort behov av stöd. Det är mycket ovanligt att någon som är under 25 år får stöd.

Resurserna för det särskilda vuxenstudiestödet för arbetslösa, det s.k. SVUXA, är en akut satsning riktad direkt till arbetslösa personer. Reglerna för att få detta stöd är liberalare än för SVUX. Något urval bland de sökande görs inte. Stöd beviljas så länge pengarna räcker.

Även SVUXA kan beviljas för studier på gymnasial nivå, men för högst två terminer. Jag utgår från att de studerande informeras om gällande regler. Skall stöd beviljas för längre tid än två terminer måste man räkna med betydande kostnadsökningar eller att färre studerande över tiden får del av det. Jag vill också nämna att för studier på grundskolenivå finns ingen sådan begränsning.

Det är min avsikt att inom kort tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté för en översyn av hela studiestödet. Kommittén skall bl.a. utvärdera de nuvarande vuxenstudiestöden och ta ställning till behovet av förändringar.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

Anf. 44 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret på mina frågor. Efter det att det s.k. krisanslaget, alltså de gemensamma pengarna till folkhögskolor och studieförbund, överfördes från Arbetsmarknadsdepartementet till Folkbildningsrådet har ett mycket stort antal kurser för arbetslösa, många av dessa kortutbildade, anordnats på folkhögskolor runt om i landet. Med den flexibilitet som utmärker folkhögskolan lyckades man trots en extrem tidspress möta det uttalade behovet.

Hos många elever som saknade gymnasiekompetens och påbörjade studierna väcktes ett studieintresse, och målet blev snart allmän behörighet. Elever som tidigare hade setts som förlorare i skolan fick ökad självkänsla och förhoppningar om att genom att öka den egna kompetensen också kunna bli mera konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden. Ur dessa erfarenheter utvecklades också drömmen om att kanske kunna studera vidare på universitet och högskolor.

Under studietiden har dessa elever erhållit särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa, SVUXA. De har tagit steget att studera med SVUXA, trots att de då får endast 52 % av eventuell arbetsinkomst innan de blev arbetslösa. De får bara 65 % av a-kasseersättningen och kan dessutom få låna en del.

När dessa elever började sina studier för två terminer sedan var det mycket oklart vad som skulle gälla från CSN:s sida. Många av dem upplever att de påbörjade studier under helt andra premisser. När de nu ansöker om bidrag för fortsatta studier en tredje eller fjärde termin för att nå den allmänna behörigheten avslås detta. Vad de nu har att välja på är antingen att ansöka om SVUX – vilket är omöjligt att få, eftersom pengarna inte kommer att räcka också till dem – eller att ansöka om studiemedel. Det senare är ett mycket stort steg att ta för de många av dem som har en besvärlig social situation, försörjningsplikter osv.

Anf. 45 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Det är naturligtvis beklagligt om man inte har känt till reglerna, men faktum är att det före den 1 januari 1994 var ännu mera begränsat än nu. Då gällde att man kunde få SVUXA bara om man gick i en gymnasial utbildning som beräknades pågå totalt två terminer. Det var först efter ett uttalande från socialförsäkringsutskottet här i riksdagen som dessa regler ändrades så att stödet nu kan beviljas även för längre utbildningar på gymnasial nivå, men naturligtvis fortfarande begränsat till högst två terminer. Jag har, som sagt, utgått från att de studerande har fått nödvändig information om detta.

Jag vill också påpeka, även om jag självklart har stor förståelse för detta problem, att studiemedlen finns tillgängliga och att de som går

vidare från studier på grundskole- och gymnasienivå till högskolan har möjlighet att få hälften av det studielån som utnyttjats inom t.ex. gymnasieskolan avskrivet. Detta minskar i så fall den ekonomiska belastningen. Men det är alltså beroende av om vederbörande går vidare i högre studier.

Anf. 46 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag förstår utbildningsministerns synpunkter och skulle vilja markera att jag är tacksam och glad över det initiativ som utbildningsministern kommer att ta till en översyn av studiestödet över huvud taget. Jag vill ändå markera det samhällsekonomiskt kanske okloka i att låta dessa elever gå tillbaka till arbetslöshet – så ser tyvärr den faktiska situationen ut. Det är ett samhällsekonomiskt slöseri och definitivt ett slöseri med det humana kapitalet.

Jag har närt en liten förhoppning att utbildningsministern skulle kunna göra något i detta sammanhang. Det gäller inte så många och det är inte fråga om så stora pengar. Jag hoppas ändå med dessa synpunkter att utbildningsministern i översynen verkligen beaktar de vuxenstuderandes ganska svåra situation. Detta är viktigt också med tanke på den sociala snedrekryteringen till våra universitet och högskolor.

Anf. 47 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Självfallet är detta en viktig fråga, och kommittén kommer naturligtvis att mycket noga studera dessa problem. Jag hade naturligtvis gärna uppträtt litet mera frikostigt här, men som alla vet har regeringen ett betydande budgetunderskott att gripa sig an med, och det finns då inte möjlighet att utlova ökade förmåner och stöd av olika slag.

Jag vill också understryka att det för den enskilde genom SVUXA ändå har getts en möjlighet att få två terminer finansierade något så när hyggligt. Med även ett blygsamt studiemedelsbidrag skulle man kunna fullfölja sina studier. Min förhoppning är självfallet att de berörda personerna utnyttjar detta tillfälle att fullborda sina studier, även om de inte kan få SVUXA hela tiden ut.

Anf. 48 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v):

Fru talman! Den förhoppningen delar jag med utbildningsministern.

Vad jag ser som viktigt är att vi får en helhetssyn. Jag är medveten om svårigheterna i det ekonomiska läget, men samtidigt vet vi att det kostar oerhört mycket att skicka tillbaka människor till arbetslöshet. Det vore värdefullt om vi på något sätt kunde balansera dessa faktorer mot varandra. För min del är det viktigt att människor använder den här tiden positivt, dvs. till att öka sin kompetens. Det måste vara bra för människorna och även för landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 49 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Karl-Göran Biörsmark har frågat mig vilka omedelbara åtgärder regeringen ämnar vidta för att ge stöd åt den demokratiska processen i Haiti.

Bakgrunden till frågan är bl.a. det besök som Karl-Göran Biörsmark nyligen genomförde i Haiti på uppdrag av organisationen Parliamentarians for Global Action. Det är naturligtvis ytterst värdefullt att Sverige på detta sätt varit närvarande i detta känsliga och historiska skede för Haiti.

Sverige har sedan länge med djupaste oro följt den svåra situationen i Haiti. Haiti förknippas med svåra kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Antalet försvinnanden, mord, tortyr och godtyckliga frihetsberövanden har präglat nyhetsrapporteringen. Övergrep har begåtts av såväl militär och polis som av s.k. attachéer, dvs. civilpersoner med anknytning till säkerhetsstyrkorna. Förhoppningen är nu att dessa övergrepp skall upphöra och att Haiti skall kunna påbörja uppbyggnaden av ett fungerande rättssamhälle.

Sverige har helhjärtat stött FN:s och OAS ansträngningar att återupprätta demokratin i Haiti och har vid olika tillfällen fördömt den tidigare haitiska militärledningens ovilja att följa ingångna avtal.

I samband med att president Aristide återvände till Haiti den 15 oktober uttryckte utrikesministern den svenska regeringens tillfredsställelse med att den demokratiska återuppbyggnaden i Haiti nu kan inledas.

Det är angeläget att kommunal- och parlamentsvalen i januari 1995, liksom nästa års presidentval, kan genomföras på ett sådant sätt att de blir ytterligare steg i den demokratiska processen.

Sverige har, i enlighet med säkerhetsrådets resolution, nu upphävt handelssanktionerna mot Haiti.

Vikten av internationell samverkan för att bistå det haitiska folket i dess strävan efter ett fritt och rättvist samhälle kan inte nog understrykas. De framgångar som uppnåtts understryker FN-systemets betydelse för att främja fred, utveckling och demokrati i ett land som Haiti.

Sverige har beredskap att bidra till omvärldens kommande stödsatser. Nästa vecka avser regeringen att ansluta sig till en internationell skuldlättnadsinsats för Haiti, i vilken även USA, Japan, Schweiz, Frankrike, Kanada, Nederländerna och Mexico deltar. Syftet med insatsen är att på ett effektivt sätt skapa en grund för Haitis ekonomiska återhämtning, vilken är en förutsättning för att demokratin skall ha en chans att slå rot.

Sverige har redan tidigare bidragit med insatser i Haiti genom bl.a. Unicef och svenska enskilda organisationer. Så sent som den 7 oktober anslogs katastrofmedel genom Svenska röda korset för hälsoinsatser, matdistribution och rehabiliteringsinsatser för återvändande flyktingar. FN förbereder för närvarande en samlad appell om insatser i Haiti. Sverige har beredskap att medverka även i ett sådant sammanhang.

Anf. 50 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Jag tackar så hjärtligt för svaret. Jag säger hjärtligt, för det var ett positivt svar i precis den anda som jag hade hoppats att det skulle vara.

Vad frågan gällde var omedelbara insatser. Jag trycker just på ordet omedelbara, därför att Haiti just nu är inne i ett skört och bräckligt läge. Att det råder lugn i dag beror mycket på att Aristide har kommit tillbaka, men det beror också på den massiva amerikanska närvaron – det är ju 20 000 trupper på plats.

Nu skall väl ske inom tre månader. Därför är det viktigt att vi är observanta på vad vi kan hjälpa till med i just detta skede.

Jag träffade i förra veckan några av de parlamentariker som har levt utanför Haiti under de svåra åren. De kunde inte komma till ett möte som vi hade avtalat, för de hade inte pengar till bensin. De har inga telefoner, inga skrivmaskiner och inga faxar. Det är mycket av sådant som de politiska arbetarna inte har tillgång till i dag.

Om vi skall stödja den demokratiska processen, måste vi snabbt vara på plats och hjälpa till. Det finns nu tankar inom enskilda organisationer, bl.a. Parliamentarians for Global Action, om att upprätta någon form av servicekontor, där sådana enkla saker skall finnas plats. Det skulle ge dem redskapen att föra ut politiska budskap och att säkra den demokratiska processen i det kommande valet.

Jag vill nu vädja till statsrådet om att hjälpa till med detta arbete och ta reda på hur vi snabbt kan få pengar på plats för att lösa sådana här enkla saker som är så små i förhållande till allt det andra som man ser när man är på plats när det gäller det militära.

Anf. 51 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Karl-Göran Biörsmark har genom sitt inlägg här åskådliggjort värdet av att han själv har varit på plats. Jag håller helt och hållet med honom om att det inte räcker med att stöta en diktator eller att få bort en militärdiktatur. Det räcker inte att anslå humanitära hjälpinsatser. Man måste också hjälpa demokratins kultur att slå rot. Då är det också viktigt att omvärlden ger ett stöd när det behövs till demokratins arbetare, i det här fallet parlamentariker och andra.

Det finns i Latinamerika ett institut som heter Interamerikanska institutet för mänskliga rättigheter. De kan göra och har gjort den här typen av insatser för stöd till parlamentariker i olika länder. Det finns också andra mer direkta kanaler.

Om en svensk enskild organisation söker stöd hos SIDA för den här typen av insatser, finns det möjligheter och prejudikat för detta. På detta skulle jag själv se mycket välvilligt, om jag hade haft att bestämma över det.

Det är viktigt att demokratins arbetare stöds i det viktiga arbetet att konsolidera demokratin i den sköra situation som Haiti befinner sig i.

Anf. 52 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Under de överläggningar som vi hade dels med parlamentariker och dels med Aristide var det tre konkreta frågor som dis-

kuterades just för processen under de närmaste tre månaderna och strax efter det val som skall ske i januari.

Den första frågan handlade om hjälp med praktiska hjälpmedel kring ett kontor, dvs. det som jag tidigare nämnde om skrivmaskiner, telefoner och kanske även pengar till bensin så att de åtminstone kan ta sig runt för att tala med människor på andra platser än Port-au-Prince.

Den andra frågan handlade om en stor internationell närvaro under valet. Man vill ges legitimitet och stadga genom att folk tas in från andra demokratiska länder för att övervaka valet.

Den tredje frågan handlade om att kunna ordna ett seminarium efter valet, ett demokratiseminarium där man får diskutera demokratins villkor och arbetssätt. De tar ju nu, som sagt var, de första stapplande stegen på den vägen.

Anf. 53 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Jag instämmer med vad Karl-Göran Biörsmark här har sagt. UD:s ambassadör för området samt också för Haiti, Lennart Klackenborg, kommer att besöka Haiti vid årsskiftet och skall då kunna ta upp dessa tankar.

Anf. 54 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1994/95:42 om regler om miljöhänsyn i fastighetsbildningslagen

Anf. 55 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Urban Ahlin har frågat mig om regeringen avser att komma med förslag som stävjar de missförhållanden som följer av att en miljöhänsynsbestämmelse motsvarande den i skogsvårds- och jordbrukslagstiftningen inte finns i fastighetsbildningslagen.

Efter förslag av den borgerliga regeringen beslutade riksdagen under förra mandatperioden om ändringar i fastighetsbildningslagen som gör det möjligt att bilda mindre jordbruks- och skogsbruksfastigheter. Bl.a. har det företagsekonomiska villkoret jämkats för att göra det möjligt att kombinera skogsbruk eller jordbruk med annan verksamhet på orten.

Med stöd av skogsvårdslagen har Skogsstyrelsen föreskrivit att för fastigheter som omfattar mer än 100 hektar skogsmark får högst hälften av skogsbeståndet vara yngre än 20 år. Före den 1 januari 1994 gällde bestämmelsen för fastigheter med över 30 hektar skogsmark.

Som frågeställaren pekat på framhålls i en artikel i nummer 5 av tidningen Sveriges Natur att de nya bestämmelserna i fastighetsbildningslagen och skogsvårdslagen gör det möjligt att stycka upp större skogsfastigheter i mindre för att lättare kunna avverka skogen. Det framhålls att det kanske sker helt lagligt, men det är knappast i linje

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

med de riktlinjer för biologisk mångfald som riksdagen har fastslagit. I artikeln beskrivs att kort efter det att en fastighet såldes av Assidomän AB har fastigheten genom fastighetsbildning delats upp i flera mindre. De nybildade fastigheterna har omfattat en mindre areal än 100 hektar skogsmark. Det har därmed varit möjligt att avverka all slutavverkningsskogsbar skog på hela det område som avsåg den ursprungliga fastigheten.

Jag vill framhålla att jag delar uppfattningen att det är viktigt att bestämmelserna om miljöhänsyn i de areella näringarna beaktas och efterlevs. Som jag nämnde inledningsvis är syftet med ändringarna i fastighetsbildningslagen att främja sysselsättning och bosättning på den ort där fastigheten är belägen. Av vad som framgår i den aktuella tidningsartikeln har detta knappast varit aktuellt i det här fallet.

Jag vill framhålla att jag kommer att nära följa och analysera tillämpningen av och samspelet mellan de nya bestämmelserna i fastighetsbildningslagen och skogsvårdslagen.

Anf. 56 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret från statsrådet och miljöministern Anna Lindh.

Jag har full förståelse för att regeringen inte redan nu kan säga att man vill ändra fastighetsbildningslagen utan att man kommer att följa ärendet för att se vad som händer. Men jag vill ändå framhålla att ägare till stora arealer i dag kan begära en ny fastighetsbildning och stycka upp fastigheten i mindre enheter. På det sättet kan de avverka all mark.

På det sättet kommer man undan de miljöhänsynsbestämmelser som finns i skogsvårdslagen. Det kan naturligtvis inte vara meningen, men det är på det sättet man har gjort. Detta har stått mycket tydligt i Sveriges natur. Det har skett i mina hemtrakter, och därför har jag information om ärendet.

I det aktuella fallet är fastighetsbildningen inte avslutad. Det räcker med att man går in och begär en förändring i fastighetsbildningen för att man skall få tillstånd av skogsvårdsmyndigheten att avverka.

För att få ett riktigt Västgöta-klimax på ärendet skulle ägaren kunna säga att han ångrar sig och dra tillbaka avstyckningsärendet. Då är skogen redan avverkad. Det hade han inte fått göra om han hade behållit den stora areal han hade från början.

Detta är naturligtvis fullständigt oacceptabelt. Har regeringen några planer på att täppa till luckan mellan dessa båda lagar?

Anf. 57 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Om de nya reglerna kommer att användas på det sätt som Urban Ahlin pekar på är det naturligtvis viktigt att man förändrar dem. Det är helt oacceptabelt att de utnyttjas på det sättet.

Däremot är det inte säkert att det är fastighetsbildningslagen som skall förändras. Det kan också vara skogsvårdslagen som skall förändras. Jag tycker att det är litet för tidigt att säga vilken. En del av bestämmelserna har varit i kraft endast under detta år. Det finns skäl att

följa ärendet ytterligare ett litet tag, men sedan naturligtvis återkomma med förslag till åtgärder om det inte blir bättre.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Anf. 58 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! Som ny ledamot och i min första frågedebatt i kammaren kanske jag inte kan begära annat än att göra regeringen uppmärksam på problemet. Det har jag full förståelse för.

Den nya regeringen har sagt sig vilja återkomma till en generalklausul i skattesystemet. Ett slags generalklausul mot miljöflykt kanske vore någonting att tänka på när det gäller alla dessa lagar. Det är faktiskt miljöflykt det handlar om när man försöker utnyttja en lag för att komma undan miljöbestämmelserna i en annan.

Jag hoppas att miljöministern nogsamt kommer att bevaka utvecklingen. Jag lovar att se till så att miljöministern är uppmärksam på detta ärende.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på frågorna 1994/95:79 och 92 om norsk oljeprospektering i Skagerrak

Anf. 59 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Elving Andersson har frågat mig om vilka åtgärder jag ämnar vidta för att förhindra norsk oljeprovborrning i Skagerrak. Per Lager har vidare frågat om vad regeringen kommer att göra för att förhindra norsk oljeprospektering i Skagerrak. Jag har valt att besvara dessa frågor i ett sammanhang.

Både Elving Andersson och Per Lager hänvisar till den ekologiskt känsliga miljö som finns i Skagerrak.

Den svenska regeringen är väl medveten om oron inför hotet att öppna ett område i Skagerrak för provborrning efter olja. Därför har Sverige vid flera tillfällen under våren 1994, första gången redan i januari, begärt samråd med den norska regeringen med anledning av planerna på att öppna Skagerrak för provborrning efter olja och gas. Vidare har det redan i våras begärts kompletterande information från Norge om vilka effekter en sådan verksamhet kan medföra för Sverige.

Något samråd med den norska regeringen har ännu inte kommit till stånd.

I juni månad tog Stortinget ställning till den norska regeringens proposition om petroleumverksamhet på kontinentalsockeln. I den har området för undersökningsverksamheten begränsats. Dessutom skall den norska regeringen genomföra en utredning om miljöeffekter av kemikalieutsläpp från oljeborrning innan ett slutgiltigt beslut tas.

Ett sådant beslut kommer tidigast att fattas under år 1997. Tidsfristen kommer vi att utnyttja för att göra en grundlig bedömning av de begärda kompletteringarna och miljökonsekvenser för den svenska kusten av eventuella provborrningar.

Från norsk sida arbetar man nu med att ta fram dessa kompletteringar. Därefter kommer svenska myndigheter att få tal del av materialet och yttra sig över det.

Den svenska regeringen kommer med utgångspunkt från myndigheternas yttranden att utarbeta sitt ställningstagande, vilket skall avges till den norska regeringen som en grund för samråd enligt den nordiska miljöskyddskonventionen. Den svenska regeringens begäran om samråd kvarstår. Enligt svensk uppfattning bör ett samråd komma till stånd före den norska regeringens beslut om att öppna området i Skagerrak för provborrning efter olja och gas.

Anf. 60 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag vill först tacka miljöministern för svaret på frågan, även om det inte var fullt så uttömmande som jag hade hoppats.

De planer som finns från norsk sida på att gå in i Skagerrak och prospektera efter olja utgör ett väldigt allvarligt miljöhot. Skagerrak är ett av världens fiskrikaste havsområden. Det är ett av Europas viktigaste övervintringsområden för sjöfågel. Det utgör ur svensk synpunkt dessutom ett nationellt intresse vad gäller rörligt friluftsliv och rekreation på Bohuskusten, vilka skulle utsättas för risker och hot genom oljeutvinningsverksamhet i Skagerrak.

Även vid normal drift sker det läckage vid oljeborrning. Det kommer ut olja. Risker för större utsläpp finns naturligtvis alltid. Skulle ett sådant ske kan det få helt oöverskådliga konsekvenser för den ekologiska balansen i Skagerrak.

Miljöministern redovisar i svaret på ett bra sätt vad som har skett hittills. Det visar sig att man från norsk sida inte har velat föra denna diskussion på det sätt man borde ha gjort med den svenska regeringen. Man har inte ställt upp på samråd osv.

Jag saknar miljöministerns och den nuvarande regeringens syn på verksamheten som sådan i svaret. Miljöministern säger att hon är medveten om den oro som finns. Delar miljöministern denna oro? Delar miljöministern min och många andras uppfattning om att Sverige med alla till buds stående medel måste agera gentemot Norge för att söka förhindra att verksamheten kommer till stånd i Skagerrak?

Anf. 61 PER LAGER (mp):

Fru talman! Statsrådet Anna Lindh! Jag skall inte upprepa det Elving Andersson har sagt, men jag kan tillägga att Skagerrak enligt många forskare är en soptunna. Där finns väldigt mycket krigsmateriel. Man har räknat ut att det är 170 000 ton. Av det är 5 000 ton senaps-gas. Det finns polyaromatiska kolväten lagrade i djupbottnarna. Det kommer in förfärligt mycket skräp från Elbe och Rhen i vårt hav Skagerrak.

Jag har varit väldigt engagerad i denna fråga. Väldigt många är engagerade. Alla utefter bohuslänska och norska kusten står på samma sida. Alla partier har ställt sig på samma sida.

Statsrådet har svarat att ett samråd bör komma till stånd. Det *skall* självfallet komma till stånd.

Man har redan fattat ett beslut i Stortinget. Regeringen skall göra en komplettering. Jag är rädd för att man inte säger nej kraftigt nog från svensk sida, utan att det blir fråga om att förhandla om hur mycket som skall släppas ut.

Frågan är så viktig för oss och för hela Sverige, tycker jag. Detta hav måste fredas för all framtid. Det är ett så viktigt hav. Det är en flodmynning för hela Norden.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

Anf. 62 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag delar denna oro. Skagerrak är ett känsligt område, och det är oerhört viktigt att värna det. Svenska regeringen tycker också att det är mycket viktigt. Det är därför vi har begärt samråd.

Den tidsplan som innebär att beslut skall fattas 1997 ger oss ordentligt med tid för att samla fakta och argument och för att ha samråd med den norska regeringen. Jag beklagar att inget samråd skedde innan propositionen lades fram i det norska Stortinget. Jag anser att vi skall ha ett samråd.

Anf. 63 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för det kompletterande svaret. Det är positivt att miljöministern säger att hon delar den oro hon vet finns inför denna verksamhet. Det är ett bra första steg.

Det är bra att vi driver frågan kring ett samråd vidare. Jag tror att det krävs att vi tar i litet grand mot den norska staten. Där verkar man inte särskilt intresserad. Det är bra om vi gemensamt kan driva frågan.

Vad vill vi att samrådet skall syfta till? Jag skulle gärna vilja ha ett klart uttalande från miljöministern om huruvida hon delar uppfattningen att vi från svensk sida måste agera för att oljeprospekteringen och oljeutvinningen i Skagerrak inte skall komma till stånd. Är det detta som är syftet med det samråd regeringen eftersträvar?

Det skulle vara väldigt positivt med ytterligare klarlägganden på den punkten.

Anf. 64 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet. Jag vill komplettera med förslaget att regeringen skulle kunna ta upp frågan i Nordiska rådet om att freda Skagerrack från borrhningar efter olja och gas under överskådlig framtid. Detta är ett förslag som jag kommer att försöka driva vidare på många olika plan. Jag vill lämna över det till statsrådet. Jag hoppas att regeringen tar förslaget ad notam och driver frågan. Som jag ser det är det nog det enda som kan stoppa norrmännen i det här äventyret. Om man finner olja eller gas under provborrningarna går en exploatering av fyndigheterna inte att stoppa. Det finns så stora ekonomiska intressen bakom detta.

Anf. 65 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag har redan sagt att jag delar denna oro och att jag tycker att det här är en allvarlig fråga. Tiden gör det möjligt för mig,

Elving Andersson och Per Lager att se vilka ytterligare insatser vi kan göra för att slippa det här problemet.

Anf. 66 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för denna komplettering. Jag inser att vi nog inte kan komma så mycket längre i dag. Det här är en bra start på denna diskussion, även om jag gärna hade sett att miljöministern skulle ha varit ännu tydligare. Det är som sagt en bra start.

Vi får väl anledning att diskutera frågan i olika fora. Jag hoppas att vi kan samla alla goda krafter för att få stopp på det här.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1994/95:81 om strandstädning i kustkommuner

Anf. 67 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Åke Carnerö har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta så att våra kustkommuner får någon form av ersättning för de kostnader som den årliga strandstädningen medför.

Låt mig inledningsvis konstatera att nedskräpningen av Västkusten är ett allvarligt problem. Det pågår flera olika verksamheter för att minska problemet. Kommunerna i Bohuslän och Länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län har utfört ett värdefullt arbete på området under de senaste åren. Inom ramen för statliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder finns det möjlighet för kommunerna att få visst stöd till arbetsinsatser för att städa stränderna.

Jag vill också nämna det arbete som i övrigt utförs både nationellt och internationellt. Stiftelsen Håll Sverige Rent bedriver ett kontinuerligt arbete i hela landet där man bl.a. engagerar skolklasser och föreningar i arbetet. Man har även ett internationellt erfarenhetsutbyte med Norge, Danmark och Storbritannien i frågorna.

Sverige har vidare aktualiserat frågan internationellt inom ramen för Oslo-Paris-kommissionens arbete. En kartläggning av problemet har utförts av Naturvårdsverket och planeras presenteras under kommissionens möte i december 1994. Några av de åtgärder som enligt uppgift kommer att föreslås är bl.a.: samordning av hamnavgifter, bättre kontroll och straffsanktionering till havs och ökad information till allmänheten.

Anf. 68 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Som statsrådet säger är nedskräpningen ett stort problem för Bohuskusten. Tråkigt nog verkar det som om mängden skräp ökar. Det handlar om allt möjligt skräp – även en hel del farligt avfall. Människor, djur och växtliv hotas.

I en artikel i tidningen Bohuslänningen från den 18 oktober omnämns en båt som har tappat en container innehållande ett giftigt ke-

miskt bekämpningsmedel. Man kan nu befara att det skulle kunna driva upp till vår kust med havsströmmarna. Det kan då bli tal om mera noggrann sanering. Det handlar således inte bara om att plocka skräp.

Det kostar naturligtvis mycket pengar att få bort skräpet och sanera. Det är inte skäligt att kustkommunerna ensamma skall stå för dessa kostnader.

Efter att ha hört statsrådets svar skulle jag mera konkret vilja ha reda på – med tanke på den oro som finns – vilka åtgärder miljöministern vill vidta inför nästa år och i framtiden.

Anf. 69 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det här handlar om att vi både skall åtgärda grundproblemet – nedsmutsningen till havs – och symtomen – att stränderna blir smutsiga och skräpiga.

Som jag sade arbetar Sverige internationellt med denna fråga. Jag tror att det är mycket viktigt att vi fortsätter med det arbetet. Nationellt handlar det bl.a. om att ställa beredskapsmedel till förfogande. Det är så kommunerna har arbetat hittills.

Frågeställaren säger att det finns anledning till oro, men jag tror inte det. Mina uppgifter säger att det inte finns någon anledning till oro. Det här kommer inte att ändras. Det kommer att finnas beredskapsmedel till förfogande för dessa uppgifter även i framtiden.

Anf. 70 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Det statsrådet säger är mycket glädjande och helt riktigt – det gäller att komma åt själva nedskräpningskällan.

Jag skulle ändå vilja dra en parallell till oljesaneringen. Vi kan se på fördelningen av ansvar mellan olika myndigheter. Sjöfartsverket har ansvaret för förebyggande åtgärder. Kustbevakningen ansvarar för miljöräddningstjänst till sjöss. Det ankommer på kommunerna att bekämpa olja eller kemikalier som har flutit i land. Gränsen går i princip vid strandlinjen. Enligt räddningstjänstlagen är kommunerna under vissa förutsättningar berättigade till ersättning från staten för sanering vid oljeutsläpp.

Anser miljöministern att det kan finnas skäl att göra en ändring av lagen så att man kan få ersättning, liknande den som utgår vid oljesanering, vid sanering och strandstädning i övrigt?

Anf. 71 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! I dag kan jag inte – särskilt inte med tanke på de ekonomiska villkor vi lever under – utlova "nya" pengar eller lagändringar som skulle ge detta område större ekonomiska resurser. Däremot kan jag upprepa att mina kontakter säger att finns precis samma möjligheter att upprätthålla beredskapsresurser som tidigare.

Anf. 72 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Det är glädjande att det kommer att utgå någon form av ersättning eller hjälp – det behöver inte handla om pengar. Det behövs hjälp för att man skall kunna få bort skräpet.

Eftersom det i de flesta fall inte går att finna någon som är skyldig till nedskräpningen gäller det att försöka påverka människorna i Sverige och i vår närmiljö i Europa. Jag hoppas att miljöministern får möjlighet att tillsammans med miljöministrarna i EU aktivt arbeta för detta. En början på det internationella arbetet kan vara att presentera den kartläggning som Naturvårdsverket har gjort.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1994/95:94 om slutförvaring av kärnbränsleavfall

Anf. 73 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Maggi Mikaelsson har frågat jordbruksministern om vilka åtgärder hon tänker vidta för att arbetslöshetssiffrorna inte skall styra beslut om var förstudier om konsekvenserna av förvaring av utbränt kärnbränsle skall göras. Arbetet i regeringen är så fördelat att det ankommer på mig att svara på frågan.

Vid de beslut som regeringen kommer att fatta med anledning av lokaliseringen av ett slutförvar av använt kärnbränsle och kärnavfall kommer enbart säkerhets- och strålskyddsfrågorna att ha betydelse. Behovet av sysselsättning kommer inte att påverka regeringens beslut.

Regeringen kommer under hösten att ta ställning till det kompletterande forskningsprogram – FUD-program 92 – som SKB lämnat in till Statens kärnkraftinspektion och som nu är föremål för remissbehandling. Regeringen avser då att fatta beslut om riktlinjer beträffande kriterier och metoder för val av platser lämpliga för slutförvar, till vägledning för såväl SKB som myndigheterna.

Anf. 74 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Jag vill be att få önska miljöministern välkommen till riksdagen. Jag hoppas att det skall gå bra med avfallsförvaringen, både när det gäller maskar och annat avfall.

Jag vill tacka så mycket för svaret. Det är bra att det nu så tydligt kommer fram att miljöministern och regeringen anser att det enbart är säkerhetsaspekten och strålskyddsfrågorna som skall avgöra var avfallet skall förvaras. Jag håller helt med om att det är viktigt.

Frågan om förvaring av kärnavfall är en del av kärnkraftsfrågan. Vi väntar fortfarande på ett svar på hur det skall bli med den. Det talas mycket tyst om kärnkraftsfrågan i dag. Det är självklart att det mest ansvarsfulla är att minska mängden avfall. Det gör man genom att påbörja avvecklingen.

Bakgrunden till min fråga är att två kommuner, som i dag inte är kärnkraftskommuner, har ansökt om en förstudie för förvaring av utbränt kärnbränsle. Det gäller Malås och Storumans kommuner i Västertotten. Kommunförbundets jurister har sagt att det är självklart att kommuner som visar intresse ligger litet bättre till när det är dags för det avgörande beslutet. Det är då allvarligt att det är arbetslöshetssiff-

rorna som har tvingat dessa båda kommuner att ta detta steg. I Malå var majoriteten mycket knapp. Ordförandens utslagsröst fällde avgörandet att man skulle begära att få en studie gjord.

Det finns ju en risk att man har gjort ett misstag som man kommer att få betala väldigt dyrt för någon gång i framtiden. Därför vill jag fråga om man kan garantera att det här misstaget – många tycker nämligen i dag att det var just ett misstag som har fått konsekvenser som man inte riktigt kunnat förutse – inte skall ligga till last för de här kommunerna när man slutligen skall avgöra var avfallet skall förvaras.

Anf. 75 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan bara än en gång understryka att en beredningsprocess pågår. Det är än så länge bara SKB som har ansvaret för beredningen när det gäller Storuman och Malå. Det har ännu inte gått så långt att det ens handlar om att förbereda det konkreta beslutet. Självfallet är det bara säkerhetsaspekter – inte sysselsättningsskäl – som ligger till grund för regeringens beslut.

Anf. 76 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! I den ena kommunen är förstudien klar. Den är inte fullt klar i den andra kommunen. Man måste självfallet granska förstudierna väldigt noga när man skall se till hur man skall ta nästa steg.

Här finns det ett stort problem, eftersom det rör sig om små och fattiga kommuner. Det finns inte pengar för att göra den här granskningen.

Jag vill ställa en kompletterande fråga till miljöministern: Är miljöministern beredd att se till att det blir en annan instans än SKB som utför granskningen av förstudierna? Det kan ju rimligen inte vara lämpligt att det är den instans som har gjort förstudien som också skall granska dess lämplighet.

Anf. 77 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Än så länge rör det sig som sagt bara om förstudier. Men när SKB har kommit så långt i sina studier att man skall börja pröva frågan om val av plats skall det prövas dels enligt naturresurslagen, dels enligt kärntekniklagen. Det är regeringen som i båda fallen fattar beslut, som jag sade. Man kommer naturligtvis att involvera berörda parter. Då är det inte längre bara SKB som är ansvarigt för beredningsprocessen, utan då kommer fler att vara med i beredningsprocessen.

Anf. 78 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Jag tackar för det svaret. Jag kommer att följa den här frågan noggrant.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

19 § Svar på fråga 1994/95:103 om bevarande av fjällnaturen

Anf. 79 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Ulf Björklund har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en samlad strategi för utarbetande av ett hållbart nyttjande av fjällnaturen.

Ett av problemen när det gäller markanvändningen i fjällvärlden är att det är så många aktörer som har anspråk på nyttjande av fjällen. Samtidigt har skilda myndigheter olika uppgifter att bevaka när det gäller utvecklingen i dessa områden.

Naturvårdsverket har i samråd med bl.a. Jordbruksverket, inom ramen för konventionen om biologisk mångfald, nyligen redovisat en svensk landsstudie med en beskrivning av läget för den biologiska mångfalden i Sverige. I landsstudien beskrivs bl.a. påverkan på mångfalden i fjällen genom renskötsel, jakt och skotertrafik samt indirekta exploaterings effekter i fjällen som vägar och liknande.

Regeringen har den 28 juli 1994 uppdragit åt Jordbruksverket att utarbeta aktionsplaner för biologisk mångfald avseende bl.a. rennärningen. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juli 1995.

Jordbruksverket har den 10 oktober 1994 redovisat en plan för renbetesinventeringar och lämpliga metoder för inventeringarna. Utredningen bereds för närvarande inom Jordbruksdepartementet.

Sedan i somras pågår ett för Naturvårdsverket, Världsnaturfonden och länsstyrelserna i Kopparbergs och Jämtlands län gemensamt projekt med att följa vegetationens utveckling i fjällen, främst på kalvfjället. Man avser att tolka och jämföra nytagna flygbilder med sådana som togs på 1970-talet. Preliminära resultat av projektet väntas vid årsskiftet, och slutresultat väntas om två år.

Inom regeringskansliet bereds för närvarande tre utredningar rörande användningen av snöskotrar, nämligen Skoterkörning på jordbruks- och skogsmark, Snöskotern i naturen och Projekt för översyn av skotertrafiken. Berörda länsstyrelser har vidare fått i uppdrag att göra en översyn om utökat skydd mot buller från snöskotrar och flyg i vissa fjällområden.

Frågorna om barmarkskörning och småviltsjakt behandlades av riksdagen under den förra mandatperioden.

Det framgår av vad jag nu har sagt att en hel del aktiviteter pågår som har direkt beröring med nyttjandet av fjällnaturen.

Jag instämmer i att frågan om den på sina håll sargade fjällnaturen är en synnerligen viktig fråga. Mot bakgrund av den nuvarande situationen inom vissa delar av fjällvärlden kommer jag att ha som en av mina prioriterade uppgifter att noga följa utvecklingen.

Som svar på Ulf Björklunds fråga vill jag avslutningsvis säga att jag har för avsikt att snarast inhämta en samlad problembeskrivning. Ett sådant underlag måste föreligga för att jag skall kunna föreslå åtgärder som kan leda till att markanvändningen i fjällvärlden inte utövas på ett sådant sätt att effekterna blir större än vad naturen tål.

Anf. 80 ULF BJÖRKLUND (kds):

Fru talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret som jag i stort sett tycker är bra. Det är helt riktigt att det här finns många aktörer. Det är därmed faktiskt ett väldigt komplext problem att lösa. Som ensam minister har man kanske inte ens överblick över hela fältet.

Som miljöministern själv påpekade anser faktiskt Världsnaturfonden och naturskyddsföreningarna att t.o.m. småviltsjakten, som det också hänvisas till här och som vi beslutade om förra mandatperioden, kan vara ett problem för den ekologiska balansen. Inte minst när det gäller jaktfalk, fjällräv och kungsörn pekar man på de faror och risker som finns utöver vad som självfallet gäller rennäringen och som direkt berör samerna.

Samerna känner sig ju trots allt litet överkörda i den här frågan. De skulle väldigt gärna vilja vara med och presentera ett samiskt alternativ. Det hade varit intressant om miljöministern hade någon syn på det här med det samiska alternativet, nämligen att samebyarna eller sameetinget i framtiden kan ges en möjlighet att, vid en utvärdering av småviltsjakten få ta över handläggningen av en utökad småviltsjakt. De borde få det psykologiska lyftet och stödet som det ändå innebär att ändå få vara med att administrera frågan. Det vore intressant att få höra om miljöministern har någon syn på den frågan, som ju ändå berör det här litet grand.

Anf. 81 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! En av mina första åtgärder som miljöminister var faktiskt att begära ett underlag om situationen i fjällen. Jag blev litet chockerad när jag såg hur många händer ansvaret var spritt på.

Det är bra att många känner sig ansvariga. Men det är också en fara i att många känner sig ansvariga. Det är ju då svårt att få en samlad problembild.

När det gäller just småviltsjakten är det nog i huvudsak min kollega jordbruksministern som måste svara på det. Men personligen kommer jag att göra allt, inklusive att titta på frågan om småviltsjakten, för att få fram en samlad problembeskrivning så att vi sedan också kan ta fram ett samlat åtgärdsprogram.

Eftersom jag tillhör de stora tillskyndarna av allemansrätten tycker jag också att det är viktigt att man noga ser över de problem som bl.a. allemansrätten ibland kan föra med sig.

Anf. 82 ULF BJÖRKLUND (kds):

Fru talman! I dagspressen de senaste veckorna har vi kunnat läsa just vad allemansrätten för med sig när det gäller slitage och erosionsproblem på marken, inte minst i många av fjällområdena i Härjedalen och i Jämtland.

Det är självklart att det inte bara handlar om buller när det gäller snöskoter och över huvud taget fyrhjulingar ute i naturen. Det handlar om mycket mer än buller. Det handlar självfallet om ifall fritidsintresset i det här fallet skall få väga tyngre än rennäringen när det gäller att

nyttja markerna. Det här är naturligtvis ett problem som kräver ett samlat grepp.

När det gäller betesinventeringen, som också nämns här, har självfallet samebyar – inte minst Tännäs sameby, och vi har i dag haft besök i bostadsutskottet av representanter från denna sameby – bekymmer med sina marker och med att över huvud taget ha tillräckligt med renbete. Renbetet sliter väldigt mycket på markerna. Det är markfrågor som behöver lösas. Det behövs stöd från Jordbruksdepartementet och från regeringen för att lösa markfrågorna i Tännäs sameby t.ex. Väger man in sådant här i tankarna, miljöministern? Tydligt har ju miljöministern övervägt detta.

Anf. 83 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan inte ge så konkreta besked i dag. Jag kan bara säga att det blir en av de många frågor som vi får titta på när det gäller hur vi skall klara fjällnaturen.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1994/95:105 om en miljöbalk

Anf. 84 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Dan Ericsson har frågat mig om vilka ändringar jag ämnar göra i ett nytt förslag till miljöbalk.

Det återkallade miljöbalksförslaget var inte tillräckligt tydligt i fråga om det skydd för miljön som bör gälla inom olika sektorer. Ambitionen bör också vara att den kritik som Lagrådet framförde bör tillgodoses. De frågor som mot bakgrund härav uppkommer bör belysas särskilt. Frågan om miljöbalkens utformning bereds därför vidare.

Anf. 85 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka miljöministern för svaret. Dess värre var det i stort sett helt innehållslöst.

Min fråga grundar sig på vad miljöministern tidigare har sagt om miljöbalken. Den kritik som jag har uppfattat att Anna Lindh har mot denna miljöbalk gäller att vattenlagen saknas och att miljöorganisationerna skulle få talerätt.

På dessa punkter hade vi lätt kunnat finna varandra. Det är väl inte obekant att kds har riktat en del kritik mot det liggande förslaget som är likalydande med den som jag tidigare har hört miljöministern uttala?

Hur ligger det till med vattenlagen? I det betänkande som Miljöskyddskommittén lade fram var det faktiskt kds som drev frågan om att vattenlagen skulle vara med. Socialdemokraterna stöttade inte förslaget då. Nu kan vi bara konstatera att det skulle ta oändligt mycket längre tid att få fram en miljöbalk om vattenlagen skulle inkorporeras. Det handlar om flera år. Det hade varit bra om vi hade gjort det från

början. Jag tycker minst sagt att det låter märkligt att man nu vill göra det när man tidigare har motarbetat det.

Frågan om miljöorganisationernas talerätt hade vi också kunnat lösa. En majoritet i kommittén var för i den frågan. Jag tror att det även finns en sådan majoritet här i kammaren. Det hade varit lätt att göra dessa justeringar i utskottsbehandlingen och i kammaren.

Frågan är varför miljöministern på detta sätt medvetet försenar hela lagstiftningsarbetet. När kommer vi att få ett eventuellt nytt förslag på riksdagens bord?

I det svar som jag fick sades det ingenting om vilka konkreta punkter det handlar om. Jag skulle gärna vilja veta mer konkret vad ministern vill ändra på i miljöbalken. Jag väntar fortfarande spánt på ett svar.

Anf. 86 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Baserat på vad Dan Ericsson säger tror jag att vi kommer att få lätt att komma överens om den nya miljöbalken.

Det handlar konkret bl.a. om en sammansmältning av miljö- och hälsoskyddsreglerna och om delar av vattenlagen som rör miljön, som bör finnas i miljöbalken. Det handlar om att det bör finnas en koppling till de areella näringarna i miljöbalken och om miljöorganisationernas talerätt, som Dan Ericsson nämnde. Det handlar också om det som Lagrådet sade, nämligen att man bör samordna straffbestämmelserna i miljöanknutna lagar utanför miljöbalken.

Detta är tillräckligt många och svåra frågor. Det går tyvärr inte att ta upp alla dem i samband med utskottsbehandlingen. Om det hade gått hade jag naturligtvis valt den vägen.

Jag räknar med att dessa förändringar innebär att balken kommer att försenas ett till ett och ett halvt år. Det är beklagligt, men det är viktigare att det blir en bra miljöbalk, även om den kommer något senare, än att det blir en dålig och otydlig miljöbalk.

Anf. 87 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Nu fick vi ett första konkret besked. Det gäller tidpunkten. Det skall alltså kunna dröja ända upp till ett och ett halvt år innan vi har ett nytt förslag liggande på bordet.

Det innebär att ett ikraftträdande kanske kommer att kunna ske i slutet av mandatperioden. Detta är ett besked som jag tror att inte minst Miljöpartiet undrar över. Såvitt jag förstår var Miljöpartiets enda egentliga krav, när ni diskuterade i regeringsförhandlingarna, att denna miljöbalk skulle dras tillbaka. Det är i sig mycket märkligt, i och med att vi nu har fått fram ett samlat förslag till en miljölagstiftning.

De punkter som Anna Lindh nu räknar upp låter väldigt komplicerade, men både Anna Lindh och jag vet att underlaget finns. Det finns i Lagrådet. Det finns i förarbetena i Miljöskyddskommittén.

Om den politiska viljan hade funnits att finna en uppgörelse hade vi kunnat ordna det, men nu vet vi besked. Miljölagstiftningen kommer att dröja. Det kommer inte att bli en modern och effektiv samordnad miljöbalk på flera år. Det hade kunnat gå fortare om vi hade kun-

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

nat få en behandling här. Detta tror jag är ett besked som inte minst miljöreformen är mycket negativ till.

Anf. 88 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Problemet är att vi över huvud taget inte hade fått en modern och bra miljölagstiftning om vi bara hade gjort några smärre korrigeringar i den föreslagna miljöbalken. Förslaget var inte i ett sådant skick.

För att få en sådan lagstiftning är vi tvungna att göra om en del av arbetet. Därvid kommer vi att ta hänsyn till en hel del av den kritik som bl.a. kds hade mot det urvattnade förslag som lades fram om miljöbalken.

Jag tror att Dan Ericsson kommer att vara nöjd med att se en miljöbalk som är betydligt bättre än den föreslagna.

Vi räknar alltså med att ikraftträdandet kan bli försenat ca 1,5 år. Vi kommer inte att göra större förändringar när det gäller miljöbalken än att det fortfarande kommer att handla om en rimlig tidsperiod.

Det är fullständigt omöjligt att göra så pass stora ändringar i utskottsbehandlingen, om man inte vill riskera att det blir en dålig lag.

Anf. 89 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Alla som ser huvudbetänkandet och ytterligare ett antal betänkanden som har kommit från Miljöskyddskommittén måste ändå inse att det har lagts ned ett omfattande arbete. Det har skrivits bra förslag. Det handlar om ett sätt att ändå sammanjämka olika lagstiftningar för att det skall bli en effektiv miljölagstiftning.

Ingen har väl i detta arbete trott att miljöbalken skulle bli fullkomlig redan från början? Jag tror att man hela tiden kommer att få revidera och förbättra.

Det allvarliga är nu att det blir en sådan försening. Det innebär att det inte blir en samordnad miljölagstiftning. Det blir inte en skärpt miljölagstiftning. Det blir inga verkande rättsregler. På en rad punkter innebär det att det kommer att stå still på miljöområdet ytterligare, som miljöministern säger, minst ett och ett halvt år.

Jag hinner säga ytterligare en sak. Det gäller preskriptionstiden för miljöbrott. Vi var överens i Miljöskyddskommittén när det gällde den frågan. Det fanns en majoritet för att den preskriptionstiden skulle förlängas. Den frågan har jag saknat i detta förslag. Jag hoppas att miljöministern vill ta med den.

Anf. 90 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är glädjande att vi kommer att fortsätta att bereda miljöbalken. Då finns det möjligheter att göra ytterligare kompletteringar av det slag som Dan Ericsson föreslår. Därmed är jag, som sagt, övertygad om att det kommer att bli en betydligt bättre miljöbalk.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 91 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Gustaf von Essen har frågat mig om det är säkerställt att inga bosnier med kroatiska pass som avvisas från Sverige till Kroatien sänds vidare till Bosnien.

Jag vill börja med att påpeka att den kategori asylsökande som Gustaf von Essen syftar på såväl har bosniskt som kroatiskt medborgarskap. Om de inte vore kroatiska medborgare skulle de inte erhålla kroatiska pass.

Jag vill även påpeka att såväl regeringen som de ansvariga myndigheterna, Statens invandrarverk och Utlänningsnämnden, noga följer utvecklingen i det f.d. Jugoslavien. Bl.a. har delegationer med företrädare för såväl regeringskansliet som myndigheterna besökt Kroatien för att vinna klarhet i den fråga som Gustaf von Essen ställt. Det har i samband med dessa besök från kroatiskt håll försäkrats att ingen med kroatiskt medborgarskap tvångsvis sänds till Bosnien–Hercegovina. Ett sådant tvångsvis återsändande skulle vara i strid med kroatisk lagstiftning. Kroatiens utrikesminister har i brev till Sveriges Kroatienambassadör framhållit att Kroatien tar emot alla kroatiska medborgare och tar hand om dem oavsett var de varit bosatta. Företrädare för regeringskansliet och myndigheterna har vidare varit i kontakt med FN:s flyktingkommissariat, UNHCR, Internationella Röda korskommittén m.fl. internationella organ och har av dessa inte fått uppgifter som på någon punkt motsäger de uppgifter som kroatiska företrädare lämnat.

Mitt svar blir därför att inga bosnier med kroatiskt medborgarskap tvångsvis sänds vidare från Kroatien till Bosnien–Hercegovina sedan de avvisats från Sverige till Kroatien. Jag vill avslutningsvis åter understryka att regeringen liksom ansvariga myndigheter noga följer frågans utveckling.

Anf. 92 GUSTAF VON ESSEN (m):

Fru talman! Jag tror att frågan är mer komplicerad än vad det här svaret kan ge vid handen. Många av bosnierna med kroatiska pass har fått passen som en sorts livlina. De kan inte komma ut ur Bosnien på något annat sätt. Eftersom de är kroater boende i Bosnien har de också fått en chans att få bosniska pass.

Det är intressant att notera att de av kroaterna inte betraktas som fullvärdiga kroatiska medborgare utan som kroater boende i Bosnien. Det innebär att de inte har något fullgott skydd när de återförföras.

Det stämmer att representanter från myndigheterna nu har varit där nere. Ambassadören ger sina rapporter. Jag har också en rapport från Caritas som var nere under förra veckan. Jag tror att Caritas har redovisat sina synpunkter till invandrarministeriet. Caritas har också varit på Invandrarverket här i dag.

Jag vill säga att det icke är säkerställt att bosnier med kroatiska pass i praktiken inte återsänds till Bosnien. Det sker inte med tvång,

Svar på frågor

kedjor och handfängsel. Det sker därför att de inte bereds en möjlighet att i praktiken vistas i Kroatien när de har kommit dit ner.

Frågan är om inte kroaterna egentligen betraktar de kroatiska områdena i Bosnien såsom varande just Kroatien. Därför tycker de att de kan sända tillbaka dessa personer till Bosnien.

Jag menar att det inte är säkerställt. Jag hoppas att invandrarministern är beredd att här uttrycka en förhoppning att få upp några fall till praxisbedömning så att invandrarministern kan få titta på detta igen.

Anf. 93 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! I våra undersökningar och de kontakter som vi haft i dessa sammanhang har det inte framkommit, som jag redovisade i mitt svar, några som helst grunder för att kunna säga att det sker ett tvångsvis återsändande. Däremot vet vi att det finns människor som återvänder frivilligt.

De försäkringar och de rapporter som vi har fått både från regeringshåll i Kroatien och från myndigheter och organisationer har varit entydiga, och det är att det inte sker några tvångsvisa återsändanden.

Vi har ingenting annat att gå på än alla dessa uppgifter, och de är samstämmiga. Därför menar vi att vi har säkerställt att det inte sker några tvångsvisa återsändanden.

Anf. 94 GUSTAF VON ESSEN (m):

Fru talman! Låt oss först konstatera att vi möjligen skulle kunna vara överens på en punkt, nämligen att de bosnier med kroatiska pass som finns i Kroatien inte har samma medborgerliga rättigheter som de kroater som är uppväxta och har bott i Kroatien. Det finns alltså en viss skillnad, och det tror jag vi kan vara överens om. Det är det ena.

Det andra är att avvisade bosnier med kroatiska pass inte får chans till ett uppehålle, möjligheter till jobb eller möjligheter till vistelse. Deras invandrarverk har sagt att människor kan återvända till de säkra områdena inne i Bosnien, även om de har kroatiska pass, och man gör allt för att de skall komma dit. Det framgår mycket klart av den rapport som har givits.

Detta gör att vi nog skall betrakta den här frågan mycket mer noggrant och inte bara hålla oss till semantik. Det är inte tvång i den bemärkelsen att man i handfängsel för dessa människor över gränsen, men i praktiken är det ett sorts tvång.

Anf. 95 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Jag kan försäkra Gustaf von Essen att vi tar detta på mycket stort allvar och har mycket seriösa kontakter. Det är inte så att myndigheterna förfuskar rapporter eller på annat sätt försöker dölja och undanhålla fakta. Det är inte så. Vi tar detta mycket seriöst.

Det är för dessa människor mycket väsentliga frågeställningar som Gustaf von Essen har tagit upp, och jag har gett det svar jag kan ge.

Anf. 96 GUSTAF VON ESSEN (m):

Fru talman! I andra sammanhang, vid utfrågningar beträffande situationen i Kosovo och liknande, fru talmannen har själv varit med vid dessa, har det efterfrågats att vi nu skall lyssna på frivilligorganisationernas olika uppgifter. De gör ju sina egna utredningar.

Här har de levererat synpunkter som är så pass klara att man verkligen måste ta dem på allvar. Jag hoppas att invandrarministern är beredd att pröva ytterligare några praxisfall, om det kommer upp sådana, för att säkerställa att det inte sker något som är egendomligt utifrån vår utlänningslagstiftning.

Jag är litet oroad över de händelser som nu inträffat. Vi måste nu vara beredda att en gång titta ordentligt på detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

22 § Svar på fråga 1994/95:77 om behandlingen av asylsökande i väntan på beslut om utvisning

Anf. 97 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Juan Fonseca har frågat mig om jag kommer att medverka till en förändring så att asylsökande inte sätts i fängelse i avvaktan på beslut om utvisning ur landet.

Jag utgår från att Juan Fonseca i sin fråga syftar på de utlänningsbeslut som fått av- eller utvisningsbeslut, och som i avvaktan på verkställighet har tagits i förvar.

Inledningsvis vill jag poängtera att ett förvarsbeslut är en ingripande åtgärd för den enskilde individen och får därför bara förekomma i situationer där det är oundgängligen nödvändigt. Förutsättningarna för att ta en utlänning i förvar är därför nogt preciserade i utlänningslagen.

Det är polismyndigheten som är ansvarig för verkställandet av ett förvarsbeslut, och de har ett antal olika typer av förvarslokaler till sitt förfogande. Dels finns särskilda förvarslokaler som t.ex. den i Carlslund, dels använder man sig av polisarrest vid korta förvar, samt allmänna häkten och kriminalvårdsanstalter.

I mars 1994 beviljade den dåvarande regeringen polisen medel för iordningställande och drift av särskilda förvarslokaler för utlänningsbeslut med avvisningsbeslut. Särskilda förvarslokaler finns nu i Carlslund, Marieberg utanför Karlstad och Flen. Iordningställande av lokaler pågår också i Göteborg och Malmö.

Min uppfattning är att det naturligtvis är de särskilda förvarslokalerna som skall användas i första hand, och endast i undantagsfall bör man inkvartera någon i häktet eller på kriminalvårdsanstalt. Av de uppgifter som nått mig har jag förstått att t.ex. förvarslokalen i Flen inte används i full utsträckning. Detta är enligt min mening något förvånande, när det samtidigt finns utlänningsbeslut tagna i förvar på Kronobergshäktet.

Avslutningsvis kan nämnas att en särskild utredare för närvarande gör en översyn av verkställighetsfrågor. I hans uppdrag ingår bl.a. att närmare utreda om bevakning och drift av förvarslokaler även på längre sikt bör vara en uppgift för polisen eller om det finns andra alternativ.

Anf. 98 JUAN FONSECA (s):

Fru talman! Jag vill tacka invandrarministern för svaret. Jag är i det stora hela överens med invandrarministern. Men jag saknar något slags uttryck från invandrarministern att det är viktigt att samhället visar respekt för de människor som kommer till vårt land och söker asyl, oberoende av de motiv som dessa människor har.

Genom att sätta asylsökande som väntar på utvisningsbeslut i fängelse kan allmänheten tro att dessa människor har begått kriminella handlingar i vårt land. Detta kan leda till att människor kan få uppfattningen att asylsökande kan behandlas som brottslingar.

I ett rättssamhälle skall man på ett civiliserat sätt säga nej till en ansökan om man anser att det saknas grund för asyl. Att säga nej är inte detsamma som att sätta människor i fängelse.

Jag är väldigt glad att Leif Blomberg har konstaterat att det finns andra alternativa lokaler för att ta människor i förvar och att de inte skall sättas direkt i fängelse.

Anf. 99 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Jag vill gärna hålla med Juan Fonseca om att vi skall visa respekt för människor även i sådana här situationer. Jag har ingen annan uppfattning.

Det är bl.a. mot den bakgrunden som polisen fick anvisat särskilda medel för att iordningställa särskilda förvarslokaler och undvika att dessa människor skulle vistas i fängelsemiljö, utan de skulle i stället få en annan miljö.

Jag tycker att det är beklagligt att de lokaler som man nyligen har iordningställt inte utnyttjas.

Anf. 100 JUAN FONSECA (s):

Fru talman! Med detta förväntar jag mig att invandrarministern omedelbart kommer att se till att de alternativa lokaler som finns används i stället för fängelse för de människor som väntar på avvisningsbeslut.

Anf. 101 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Det är Utlänningsnämnden och/eller Invandrarverket som bestämmer om en person skall tas i förvar. Det är polisen som verkställer besluten. Alltså är detta en fråga för polisen att hantera.

Jag har försökt beskriva hur hela hanteringen går till. Det finns lediga lokaler till förfogande till detta ändamål för personer i den situation som dessa utlännings befinner sig i.

Anf. 102 JUAN FONSECA (s):
Fru talman! Jag är nöjd med svaret.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

23 § Svar på fråga 1994/95:85 om länderbedömningar vid behandling av asylansökningar

Anf. 103 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Ulla Hoffmann har frågat mig vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att Statens invandrarverk och Utlänningsnämndens bedömningar av de mänskliga rättigheterna i ett land inte skall stå i strid med de bedömningar regeringen gör. Frågan har en direkt koppling till den bangladeshiska författarinnan Taslima Nasrin.

Sedan den 1 januari 1992 är det Invandrarverket och Utlänningsnämnden som har att handlägga asylansökningar. Varje sådan ansökan avgörs individuellt mot bakgrund av de skäl som den asylsökande framför. En förutsättning för prövningen är vidare länderkunskapen. Invandrarverket och Utlänningsnämnden följer ständigt utvecklingen och förändringen i t.ex. Bangladesh. Man inhämtar information från så många olika källor som möjligt, och det är myndigheternas uppgift att göra en samlad bedömning av all information av läget i landet. Invandrarverket avser också att vid månadsskiftet göra en informationsresa till Bangladesh för att ta reda på den aktuella situationen. Jag vill här tillägga att en allmänt svår situation i ett visst land inte betyder att varje enskild asylsökande har skyddsbehov och skall få stanna i Sverige eller omvänt att förföljelse och trakasserier av vissa enskilda personer alltid uttrycker en allmän repression av oppositionella i landet i fråga.

Härtill kommer, som jag tidigare sagt, att varje ärende avgörs individuellt. Såväl Invandrarverket som Utlänningsnämnden har möjlighet att överlämna ett ärende till regeringen för prövning om de anser att regeringen bör ta ställning i en viss fråga.

För närvarande pågår en utredning rörande regeringens ansvar för styrningen av praxis i utlänningsärenden och prövningsförfarandet vid ansökan om uppehållstillstånd. Utredaren skall här särskilt belysa hur nuvarande styrmedel fungerar och överväga vilka styrmedel regeringen bör ha i utlänningsärenden. Detta utredningsarbete skall vara avslutat senast den 31 mars 1995.

Anf. 104 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet Blomberg för svaret, trots att det faktiskt inte helt och hållet besvarade min fråga.

I Bangladesh finns en speciallag, Special Powers' Act, SPA, och en terroristlag, och enligt SPA kan den som misstänks ha begått en skadlig handling som skulle kunna äventyra den allmänna säkerheten eller ordningen gripas och hållas fängslad utan någon rättslig prövning. Medlemmar i oppositionspartier gripas och hålls fängslade, och

fram till i juni 1993 hade 1 300 människor gripits och 90 rannsakats med stöd av terroristlagen. Människor torteras till döds i häktet, och inga utredningar görs. Med stöd av SPA grips och avrättas människor utomrättsligt. Många människor dödas också av säkerhetsstyrkorna under oklara omständigheter.

Dessutom, ovanpå detta, rannsakas och döms byråden människor till spöstraff och dödsstraff. Byråden tillämpar en islamisk lagstiftning, och trots att byrådens verksamhet strider mot civilrätten i Bangladesh underlåter myndigheterna att vidta några som helst åtgärder för att förhindra dessa egenmäktiga bestraffningar.

Mot den bakgrunden är det helt förståeligt att den borgerliga regeringen gav Taslima Nasrin en fristad i Sverige. Vad som däremot blir helt obegripligt är att andra flyktingar från Bangladesh i situationer som liknar den berömda författarinnans förvägras asyl i Sverige.

Genom Taslima Nasrin visar Sverige att vi aktivt försvarar yttrandefriheten och de mänskliga rättigheterna, men det försvaret bör enligt min mening utsträckas till att gälla alla flyktingar från Bangladesh i samma eller liknande situation. Det borde med andra ord finnas en samsyn hos regeringen, Utlänningsnämnden och Invandrarverket.

Jag har gått igenom asylansökningar från personer från Bangladesh som har avslagits av Utlänningsnämnden och Invandrarverket. De visar just på bristen i samsyn mellan regeringens ståndpunkt å ena sidan och Utlänningsnämndens och Invandrarverkets bedömningar å andra sidan vad gäller de allvarliga kränkningar av yttrandefriheten och de mänskliga rättigheterna som just nu pågår i Bangladesh.

Jag förutsätter alltså att regeringen är lika intresserad som jag av att de signaler vi ger är entydiga vad gäller försvaret av just de mänskliga rättigheterna och yttrandefriheten.

Anf. 105 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Jag är ense med Ulla Hoffmann om att det är viktigt att vi ger tydliga signaler och att vi står upp till försvar för de mänskliga rättigheterna. I den frågan har jag ingen annan uppfattning.

Det är väldigt viktigt att notera att det i varje enskilt fall prövas om den sökande har rätt till asyl eller inte. Det bedöms utifrån den berättelse som den asylsökande själv har att avge, och därefter fattat man beslut. Jag försökte i mitt svar beskriva det här på ett tydligt sätt.

Genom att representanter från Invandrarverket reser ner till Bangladesh inom loppet av någon eller några veckor, kommer vi att kunna få klarhet i om situationen i landet är en annan än vad vi har utgått ifrån i våra bedömningar. Vi borde på detta sätt kunna få större klarhet i hurdant läget faktiskt är där nere och också få en rapport som kan ligga till grund för Invandrarverkets bedömning av fall som gäller asylsökande från Bangladesh.

Anf. 106 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet har den inställningen. Jag har hämtat min information från Amnesty International, men läser man i Utlänningsnämndens praxis ser man att uppgifterna där inte ser lika-

dana ut. Det finns alltså ingen överensstämmelse. Det är viktigt att det blir en överensstämmelse, en samsyn, att inte regeringen säger en sak och de olika nämnderna sedan säger någonting annat.

Jag ser fram emot att en större samsyn kanske kommer till stånd efter den resa som representanter från Invandrarverket gör.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

24 § Svar på fråga 1994/95:86 om avvisning av asylsökande

Anf. 107 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Ulla Hoffmann har frågat mig vilka åtgärder regeringen kommer att vidta med anledning av att en peruansk medborgare som avvisats från Sverige gripits vid ankomsten till hemlandet

Som Ulla Hoffmann säkert känner till kan jag som statsråd inte gå in och kommentera ett enskilt ärende. Jag vill dock upplysa om att enligt den information jag erhållit har till Statens invandrarverk inlämnats en ansökan om att personen i fråga skall tas ut på flyktingkvoten. Invandrarverket har nu att självständigt pröva denna ansökan.

Anf. 108 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet Blomberg för det svaret. Jag är medveten om att regeringen inte kan kommentera ett enskilt fall, men Aponte är inget enskilt fall. Hos Solnapolisen sitter ytterligare en man från Peru med avvisningsbeslut. Hans och andra peruaners situation är liknande. Om Utlänningsnämnden avslår hans överklagan riskerar han att bli ett nytt Aponte-fall.

Liksom statsrådet Blomberg är ny på sin post är jag ny i riksdagen, och jag får därför lägga ner mycket möda för att sätta mig in i olika ärenden. Det var för mig glädjande att finna Socialdemokraternas reservation vad gäller förra regeringens handläggning av asylsökande från Peru efter en anmälan till KU av Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. De socialdemokratiska ledamöterna ansåg så sent som i maj i år att förra regeringen "har underskattat det förtryck och den rättslöshet som enligt samstämmiga rapporter råder i Peru." Man menade vidare att statsrådet Birgit Friggebo därför inte kunde undgå kritik för handläggningen av de aktuella asylärendena. Socialdemokraterna ansåg att Friggebo inte tog tillräcklig hänsyn till uppgifterna om att återvändande arresterades vid återkomsten till Peru, och det är precis vad som hänt Aponte.

Det är svårt att rätta till ett misstag, men det finns tre saker den nya regeringen kan göra för Aponte.

För det första kan man engagera den svenska ambassaden, så att man därifrån besöker honom för att därmed undvika tortyr.

För det andra kan man betala advokatkostnaderna. Enligt en rapport från Peru är det nämligen förenat med livsfara för advokater att engagera sig i fall liknande Apontes.

För det tredje kan man informera Invandrarverket och Utlänningsnämnden om innehållet i den reservation angående förtrycket och rättslösheten i Peru som den socialdemokratiska gruppen i KU avlämnade i maj 1994.

Den borgerliga regeringen såg till att Sverige hamnade i Amnesty International's senaste årsrapport, och anledningen är en utvisning till Peru. Det är ingen merit. Jag förutsätter att den socialdemokratiska regeringen inte har någon som helst önskan att meritera sig på samma sätt genom att inte handla vad gäller Aponte och hans landsmän.

Anf. 109 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Fru talman! Jag kan inte gå in och kommentera enskilda ärenden. Aponte, det fall som åberopas här, är ett enskilt ärende, och den person som sitter och väntar på besked är också ett enskilt ärende. Jag kan inte kommentera dessa.

Jag har självfallet ingen annan uppfattning än att det, om en person grips, är väldigt viktigt för oss att i medmänsklighetens anda via våra ambassader och på annat sätt bevaka att övergrepp inte begås och att de mänskliga rättigheterna inte åsidosätts. Det är självklart.

Anf. 110 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Jag instämmer i det. De beslut som vi ser i dag på det här området är ju rester eller ett utflöde av den borgerliga regeringens flyktingpolitik.

Jag ser därför fram emot att Invandrarverket och Utlänningsnämnden får del av den socialdemokratiska reservationen just vad gäller läget i Peru. Jag tror nämligen att det är väldigt viktigt. Jag ser också fram emot att en förändring kan komma till stånd vad gäller behandlingen av flyktingarna från Peru.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på fråga 1994/95:84 om åtgärder mot segregerat boende

Anf. 111 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Fru talman! Inger Lundberg har frågat statsrådet Jörgen Andersson om han är beredd att ta initiativ till konkreta åtgärder för att bryta segregationen i boendet. Frågan har överlämnats till mig.

Jag vill inledningsvis framhålla att jag delar den oro för ökade segregationstendenser i vissa stadsdelar och bostadsområden som Inger Lundberg ger uttryck för i sin fråga.

Socialstyrelsen har i sin "Social rapport 1994" pekat på att kommunala besparingar får störst genomslag i delområden med hög koncentration av invandrare, ekonomiskt svaga grupper och människor med psykosociala problem. Socialstyrelsen framhåller att mycket talar för att de negativa utvecklingstendenserna i sådana områden förstärks.

Mot bl.a. den bakgrunden tillkallade dåvarande socialministern en särskild utredare med uppgift att belysa och analysera den sociala utvecklingen i ett antal bostadsområden i storstadsregionerna. Utredaren skall därutöver föreslå eventuella åtgärder på såväl det centrala som det lokala och regionala planet för att förändra en dålig situation och bryta en negativ utveckling.

Jag har funnit att jag kan ställa mig bakom intentionerna i utredningsdirektiven. Utredningen kommer att ges de resurser som krävs för att den skall kunna fullfölja sitt uppdrag.

Anf. 112 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Det är utomordentligt angeläget att det vidtas åtgärder mot segregationen. Under senare år finns det starka indikationer på att segregationen har ökat. Det beror på ökade klyftor i samhället, men också på att många av samhällsplaneringsinstrumenten rustats ner, att allmännyttan har fått en roll som ett företag bland andra företag på marknaden, att bostadsanvisningslagen tagits bort och att skattepolitiken utvecklats så att det lönar sig att flytta till mer välbärgade och kanske lugnare områden.

Det behövs åtgärder inom hela samhällssektorn. Det måste till mycket kraftfulla åtgärder för att ett land skall kunna bryta så allvarliga segregationstendenser som dem som finns i vårt land. Jag tyckte att det var skönt att statsministern skrev i regeringsdeklarationen att det inte får finnas ett Sverige för dem och ett Sverige för oss. Han avsåg där invandrapolitiken, men jag tror att man kan sätta det epitetet på utvecklingen i samhället som helhet.

Det är bra att det skall göras en utredning om segregationen. Men jag vill peka på vikten av att man inte bara tittar på konsekvenser av besparingar och sådant. Det är viktigt att det tas ett helhetsgrepp när det gäller bostadspolitiken. Man får inte bara se på de tre egentliga storstadsområdena. Det är också viktigt att man tittar på Uppsala, Örebro, Karlstad, Linköping och Västerås. Dessa tendenser finns i hela Sverige. De finns i Karlskoga och kanske i Borlänge. De är utomordentligt allvarliga.

Därför vill jag fråga om dessa utredningar kommer att vägas samman med en större och mer genomgripande bostadspolitisk utredning.

Anf. 113 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Fru talman! Jag håller helt med Inger Lundberg om att det finns tendenser i samhällsutvecklingen som är mycket oroande. I den här sociala rapporten visar det sig t.ex. ganska tydligt att svenska barn i allmänhet inte får det sämre, men de barn som har det sämst får det sämre. Och det är just ett uttryck för hur olika fenomen lagras ovanpå varandra och drabbar samma grupp, dvs. segregation.

Jag kan försäkra att den nya regeringen ser detta som ett mycket viktigt område att ta itu med och ta reda på hur det förhåller sig för att sedan återkomma och föreslå åtgärder över hela fältet.

Anf. 114 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag tycker att det är skönt att höra det. Det är också skönt att höra med vilket allvar statsrådet och regeringen som helhet ser på segregationsfrågorna. Det är så lätt att man tappar bort dem, att man inte ser dem när man diskuterar skattepolitik och att man inte ser att det också behövs kraftfulla fysiska åtgärder. Det är mycket som talar för att det kommer en hel del ganska kraftfulla insatser på bostadsområdet för att motverka problemen med arbetslösheten.

Finns det en beredskap att då även ta upp en diskussion om åtgärder för att bryta segregationen?

Anf. 115 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Fru talman! Det är mycket viktigt att man tar varje tillfälle i akt, precis som Inger Lundberg säger. Det som ger segregation är i mycket hög grad en brist på helhetssyn och gemensamt ansvarstagande för helheten. Det är lika viktigt att man tänker på att ett samhälle skall fungera för alla människor i varje delområde av den sociala välfärdspolitik. Inom alla politikområden är det naturligt att ta hänsyn till den generella välfärdspolitikens krav och behov.

Anf. 116 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för de här svaren. Låt mig avslutningsvis säga att jag hoppas att regeringen också tänker på den viktiga roll som allmännyttan kan spela i det här arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på fråga 1994/95:102 om utredning om föräldrars syn på vårdnadsbidraget m.m.

Anf. 117 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Fru talman! Gunnar Hökmark har frågat socialministern vilka åtgärder hon avser vidta för att klargöra föräldrarnas inställning inför ett eventuellt avskaffande av vårdnadsbidraget och avdragsrätten för barntillsynskostnader. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Statistiska Centralbyrån gör varje år en undersökning bland föräldrar till förskolebarn om behov av barntillsyn. Undersökningen omfattade i år föräldrar till 95 000 barn i åldrarna sex månader till sex år. I årets undersökning, som genomfördes under våren, ställdes två frågor om det planerade vårdnadsbidraget. Frågorna gällde dels om man skulle utnyttja kommunal barnomsorg i mindre eller större utsträckning när vårdnadsbidraget införts, dels hur föräldrarnas arbetstid skulle förändras om vårdnadsbidraget infördes. Frågorna ställdes enbart till de föräldrar som hade barn i åldrarna ett och två år.

Bland föräldrar som hade kommunalt daghem eller familjedaghem uppgav 4 % att de skulle utnyttja dessa i mindre utsträckning. Bland

föräldrar med privat betald tillsyn angav 7 % att de skulle utnyttja den i mindre utsträckning.

När det gäller frågan om arbetstiden skulle förändras uppgav 9 % av kvinnorna att de trodde på en kortare arbetstid medan hälften räknade med en oförändrad arbetstid.

Den undersökning Gunnar Hökmark efterfrågar är således redan genomförd. Resultatet ger inte anledning för mig eller regeringen till något ändrat ställningstagande när det gäller avskaffande av vårdnadsbidraget.

Anf. 118 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Jag skall be att få tacka statsrådet för svaret på min fråga, även om jag måste säga att det är ett underligt svar.

Statsrådet hänvisar till en opinionsundersökning som har genomförts innan vårdnadsbidraget blev en konkret verklighet. När vårdnadsbidraget genomfördes ledde det till att föräldrar till mer än 160 000 barn ansökte om vårdnadsbidrag.

Detta är självfallet en ideologisk fråga. Det är ingen hemlighet att den socialdemokratiska regeringen är emot den valfrihet som vårdnadsbidraget och andra motsvarande reformer öppnar. Men det är också en personlig fråga. Alla de föräldrar som vi talar om här ansåg ju faktiskt att vårdnadsbidraget var något som kunde ge dem en möjlighet att välja en barnomsorg som var intressant och bra för den egna familjen i deras personliga situation.

Det är mot den bakgrunden som jag har ställt min fråga. Det antal som ansökte om vårdnadsbidrag var ju långt större än vad någon opinionsundersökning kunde antyda innan det var genomfört.

Det är därför som det verkar underligt att hänvisa till en opinionsundersökning. Det handlar faktiskt om mängder av småbarnsfamiljer som har valt en barnomsorg som de anser vara så bra att de själva vill pröva den.

Mot den bakgrunden vill jag ställa en fråga till statsrådet. Finns det inte skäl att tala med de föräldrar som nu har valt vårdnadsbidrag och fråga vad de anser om den barnomsorg de har? På vilka grunder kan regeringen döma ut de alternativ som föräldrarna har valt? Det är vad som sker. Ni rycker upp den möjlighet till barnomsorg som föräldrarna skapat.

Anf. 119 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Fru talman! Den massiva slutsats som man kan dra ur den här undersökningen och av andra erfarenheter under den korta tid som vårdnadsbidraget har funnits är att det förändrade beteendet till följd av vårdnadsbidraget är marginellt. Det betyder inte att 160 000 föräldrar har valt en barnomsorgsform på grund av vårdnadsbidraget. Man har i dessa fall funnit att man kan utnyttja vårdnadsbidraget i den situation man ändå skulle befinna sig i.

Vi kan ju tycka att det är trevligt för en del familjer att få ett visst tillskott till sin ekonomi under förutsättning att vi har råd att ge dem

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

Svar på frågor

det. Men det är synnerligen obevisat att detta skulle leda till ett annorlunda val av barnomsorg.

Anf. 120 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Då måste jag nog be att statsrådet redovisar på vilka grunder som hon påstår detta. Jag tycker att det är mycket slående att landets olika kommuner har kunnat rapportera om ett minskat tryck på den kommunala barnomsorgen.

Än mer slående är det enkla faktum att det faktiskt är föräldrar till mer än 160 000 barn som har ansökt om vårdnadsbidrag. Det handlar om människor, inte om en opinionsundersökning bland ett antal statistiskt urvalda personer som gjorts innan vårdnadsbidraget var genomfört.

Min enkla fråga till statsrådet är: Vilken grund har statsrådet för sitt påstående om att vårdnadsbidraget inte påverkar människors barnomsorg – och om det inte påverkar människors barnomsorg, av vilken anledning vill då statsrådet lägga fram ett förslag om ett avskaffande av vårdnadsbidraget?

Anf. 121 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Fru talman! Det är ganska svårt att hitta undersökningar som understöder ett beteende i den riktningen, dvs. att man skulle välja annorlunda beroende på vårdnadsbidraget. I den senaste stora undersökningen från SCB:s sida konstaterar man t.ex. att ökningen av efterfrågan har gått mycket snabbt sedan föregående år. Den totala efterfrågan har från förra året ökat med 25 000 platser till närmare 500 000 platser. Andelen barn som nu efterfrågar en plats har ökat från 60 % till 63 %.

Den starka önskan som speglas i de flesta undersökningar av det här slaget pekar alltså på ett allt större behov av kommunal barnomsorg. Något annat kan knappast utläsas av de undersökningar som har gjorts.

Anf. 122 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Det må vara så att statsrådet har rätt i den delen, men i så fall har det inte funnits något skäl alls från socialdemokratisk utgångspunkt att avskaffa vårdnadsbidraget. De småbarnsföräldrar som vi nu talar om – oavsett om de ansöker om vårdnadsbidrag eller ej – har ju full frihet att ansöka om en kommunal daghemsp plats.

Vad det handlar om är att de föräldrar som väljer något annat ekonomiskt faktiskt bidrar till ett minskat tryck när det gäller skattebetalarnas pengar. Men framför allt kan de här föräldrarna välja en barnomsorg som de tycker är en bättre barnomsorgsform.

Eftersom statsrådet hänvisar till opinionsundersökningar undrar jag: Vilken opinionsundersökning hänvisar statsrådet nu till? Är det hela fortfarande baserat på frågor som gäller en opinionsundersökning gjord innan vårdnadsbidraget var infört? Varför inte ta kontakt med alla föräldrar som har ansökt om vårdnadsbidrag? De har ju gjort det därför att de anser att det är en bra barnomsorgsform.

Anf. 123 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Fru talman! Det finns ett mycket gott skäl att avskaffa vårdnadsbidraget: Det är dyrt – ja, för dyrt i nuvarande ekonomiska situation

Prot. 1994/95:14

25 oktober

Svar på frågor

Anf. 124 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Jag konstaterar att statsrådet inte kunde svara på min fråga: Är det så att allt man har att hänvisa till är en opinionsundersökning gjord innan vårdnadsbidraget var infört?

Jag tror mig ändå kunna utläsa av statsrådets svar att det anses relevant att uttolka vad föräldrarna tycker. Varför då inte se till att man skapar sig en grund för att kunna bedöma vad det är för typ av barnomsorg som vi nu ser växa fram och hur föräldrarna värderar det?

Kostnadsargumentet kan vi bara avföra genom att helt enkelt säga att vårdnadsbidraget kostar väsentligt mycket mera än det alternativ som den kommunala omsorgen innebär. Låt oss därför inte fastna vid kostnadsfrågan!

Det är utan tveivel så att ett avskaffande av vårdnadsbidraget leder till ökade kommunala kostnader. Men varför vill statsrådet inte pröva vad det är för typ av barnomsorg som småbarnsföräldrarna nu kan skapa sig med vårdnadsbidraget?

Anf. 125 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Fru talman! Sådana undersökningar görs årligen, och de visar mycket tydligt på en både stark och växande önskan hos småbarnsföräldrarna att få kommunal barnomsorg.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1994/95:38 om uppsägning av statligt anställda

Anf. 126 Statsrådet JAN NYGREN (s):

Fru talman! Bengt Hurtig har frågat arbetsmarknadsministern om han är beredd att ta initiativ till att staten i fortsättningen skall ha målet att vara en mönsterarbetsgivare som ser till att andra arbetstillfällen skapas innan den själv säger upp sina anställda.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Ansvar för att genomföra strukturrationaliseringar vilar på myndigheterna och deras ledningar. Enligt det statliga trygghetssystemet har arbetsgivarna ett betydande ansvar att göra allt vad de kan för att skapa förutsättningar för att de uppsagda skall få nytt arbete. Det förutsätts att arbetsgivaren arbetar effektivt med trygghetsåtgärderna och därvid använder trygghetssystemets möjligheter och resurser så att arbetslöshet så långt som möjligt undviks.

Trygghetsavtalet på det statliga området trädde i kraft i april 1990, och samtidigt inrättades Trygghetsstiftelsen. Trygghetsstiftelsens verk-

samhet finansieras genom avsättningar av lönesumman som parterna kommer överens om.

Hittills har till stiftelsen anmälts sammanlagt ca 36 000 uppsagda, de flesta sedan 1992. Trygghetsstiftelsen arbetar med en mycket markant arbetslinjeprofil. Mellan 85 % och 90 % av stiftelsens kostnader för de uppsagda avser den typen av aktiva åtgärder. Detta har bidragit till att arbetslösheten hittills kunnat hållas nere. Trygghetsstiftelsen uppskattar arbetslösheten inom trygghetsavtalets område för närvarande till under 2 %. I den siffran ingår ett stort antal 55-åringar och äldre. Dessa utgör en dominerande del av de arbetslösa inom området.

Trygghetsstiftelsen har utvecklat goda samarbetsformer med arbetsgivare och fackliga organisationer på olika nivåer för att i övertalighetssituationer komma i gång med åtgärder snabbt och effektivt, men också för att kunna vidta förebyggande åtgärder. Bl.a. har dåvarande Postverket, Arbetsmarknadsverket och Trygghetsstiftelsen samverkat i syfte att 2 000 personer skall få utbildning. Därmed behöver 1 500 årsarbetare inte sägas upp. En likartad trepartsuppgörelse har nyligen tecknats för 700 SJ-anställda.

Inom regeringskansliet finns sedan 1991 ett handläggningscirkulär som är till hjälp för dem som inom regeringskansliet arbetar med strukturförändringar. Syftet med cirkuläret har varit att förbättra styrningen av förändringsarbetet och att öka regeringskansliets kompetens.

Av vad jag här har sagt framgår att en hel del görs inom statsförvaltningen för att så långt det är möjligt motverka arbetslöshet vid strukturrationaliseringar. Mer kan säkert göras. Men det bör enligt min mening inte ske genom att särregler skapas för att skydda statsanställda mer än andra på arbetsmarknaden. Det bör i stället ske genom att de statliga arbetsgivarna i ännu högre grad tar sitt arbetsgivaransvar enligt trygghetsavtalet och använder sig av avtalets förmåner.

Anf. 127 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag tycker mig skymta något av ett erkännande här. Mer kan säkert göras, sägs det. Det låter bra. Det sägs också att de statliga arbetsgivarna i ännu högre grad skall ta sitt ansvar enligt trygghetsavtalet och använda sig av avtalets förmåner.

Jag är inte ute efter att det skall skapas särregler för statligt anställda. Naturligtvis har staten som arbetsgivare full frihet att vara en mönsterarbetsgivare och försöka lösa sådana här problem så långt det går.

Det har ju hetat att statens kaka är liten men säker. Men vi har fått erfara att det kanske inte är så alla gånger. Särskilt i mitt hemlän har nedskärningarna varit omfattande. Det är naturligtvis nödvändigt. Det kommer ju ny teknik för dem som jobbar i skogen. Vidare börjar man skicka fax i stället för brev. Då kan verksamheten naturligtvis inte fortsätta som förut. I stället måste man försöka hitta andra verksamheter för att det skall vara möjligt att ha folk kvar.

Som jag tolkar nyheterna har finansministern nu gått ut med hårda förslag om framtida nedskärningar. Statens myndigheter och förvalt-

ningar skall komma in med bedömningar beträffande stora nedskärningar i verksamheten.

Jag hoppas att man fortsätter med och även stärker den linjen och att man hittar verksamheter, så att den oro kan minskas som finns på många håll inom den statliga sektorn. Rädda människor inom den statliga sektorn är ju ofta människor som inte fungerar särskilt bra inom sin verksamhet. Jag hoppas också att svaret här innebär att man är beredd att vidta effektiva åtgärder.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

Anf. 128 Statsrådet JAN NYGREN (s):

Fru talman! Jag vill bara ytterligare poängtera att jag som samordningsminister i den nya regeringen också har ansvaret för den statliga förvaltningspolitiken. Det skall tolkas som en ambitionshöjning. I den statliga förvaltningspolitiken ligger inte bara utvecklingsfrågor och frågor av mer framåtriktad karaktär, utan där ligger också personalpolitik, lönepolitik, m.m. Ansvaret för den typen av frågor har lyfts in i statsrådsberedningen. I detta ingår naturligtvis att ta ett ökat ansvar för helheten.

Jag vill samtidigt understryka att klok arbetsgivarpolitik ändå är att tidigt försöka se till att myndigheterna tar det arbetsgivaransvar som de faktiskt har, är noggranna i sin planering och att man lär sig att i högre grad utnyttja de system som nu står till buds.

Alltför mycket konstlade regler i avsikt att "rädda människor" kan också skapa problem. Det är alltså inte bara rädda människor som inte presterar utan också människor som i alla lägen anser sig ha rätten att bli räddade. Det kan skapa vissa problem.

Anf. 129 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! De här problemen diskuteras också i många andra länder i Europa, där man har mycket stora behov av rationaliseringsåtgärder och offentlig verksamhet. Man har haft hög arbetslöshet under en lång följd av år. Arbetslösheten ligger på kanske 10 – 15 %.

Där sker inte någon större statsfinansiell vinst genom att man skickar i väg hundratusentals människor, som det kanske rör sig om i stora länder, därför att den offentliga sektorn då får andra kostnader i form av socialbidrag och kostnader för arbetslöshet. Vad som är vetligt måste naturligtvis också vägas in i en sorts samhällsekonomisk bedömning.

Jag tycker nog att statliga verk ibland har varit litet tröga och inte nog uppfinningsrika när det gäller att ta vara på alla möjligheter att förändra statlig verksamhet, för att kanske fylla nya behov som finns i samhället. Det finns trots allt behov i det här samhället som vi skall möta gemensamt. Då kan de också tillgodoses inom statlig verksamhet.

Anf. 130 Statsrådet JAN NYGREN (s):

Fru talman! Huruvida verken har varit uppfinningsrika nog eller inte skall jag avstå från att bedöma.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Svar på frågor

I övrigt har jag ingen annan uppfattning än Bengt Hurtig.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motion
1994/95:T1 till trafikutskottet

29 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
1994/95:36 Övergången från EES till EU – vissa kompletterande bestämmelser
1994/95:47 Riksbankens och Finansinspektionens beredskapsansvar
Motioner
med anledning av prop. 1994/95:27 Fortsatt reformering av instansordningen m.m. i de allmänna förvaltningsdomstolarna
1994/95:Ju9 av Kenth Skårvik (fp)
1994/95:Ju10 av Börje Nilsson (s)

30 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställts

den 21 oktober

1994/95:107 av andre vice talman *Görel Thurdin* (c) till justitieministern om kriminalisering av bruk av dopingmedel

den 24 oktober

1994/95:108 av *Göte Jonsson* (m) till socialministern om val av daghem

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 november.

31 § Kammaren åtskildes kl. 16.43.

Prot. 1994/95:14
25 oktober

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

LISBET HANSING-ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott.....	1
2 § Val av extra suppleanter i vissa utskott	1
3 § Ny riksdagsledamot, m.m.	2
4 § Justering av protokoll.....	2
5 § Meddelande om svar på interpellationer	3
6 § Svar på fråga 1994/95:104 om regeringens samarbete med övriga partier.....	3
Anf. 1 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	3
Anf. 2 DAN ERICSSON (kds):	4
Anf. 3 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	4
Anf. 4 DAN ERICSSON (kds):	5
Anf. 5 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	5
Anf. 6 DAN ERICSSON (kds):	5
Anf. 7 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	6
Anf. 8 DAN ERICSSON (kds):	6
7 § Svar på fråga 1994/95:60 om Colombia och de mänskli- ga rättigheterna	6
Anf. 9 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	6
Anf. 10 EVA ZETTERBERG (v):	7
Anf. 11 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	8
Anf. 12 EVA ZETTERBERG (v):	8
Anf. 13 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	8
Anf. 14 EVA ZETTERBERG (v):	8
Anf. 15 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	9
Anf. 16 EVA ZETTERBERG (v):	9
8 § Svar på fråga 1994/95:64 om sanktionerna mot Serbien- Montenegro.....	9
Anf. 17 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	9
Anf. 18 LENNART ROHDIN (fp):	10
Anf. 19 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	11
Anf. 20 LENNART ROHDIN (fp):	11
Anf. 21 UTRIKESMINSTER LENA HJELM- WALLÉN (s):	12
Anf. 22 LENNART ROHDIN (fp):	12
9 § Svar på fråga 1994/95:87 om offentliggörande av upp- gifter om främmande undervattensverksamhet	12
Anf. 23 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	12

Anf. 24	JOHAN LÖNNROTH (v):	13
Anf. 25	Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	13
Anf. 26	JOHAN LÖNNROTH (v):	14
Anf. 27	Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	14
Anf. 28	JOHAN LÖNNROTH (v):	14

Prot. 1994/95:14
25 oktober

10 § Svar på fråga 1994/95:80 om förvar av militära vapen 14

Anf. 29	Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):	14
Anf. 30	ÅKE CARNERÖ (kds):	15
Anf. 31	Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):	15
Anf. 32	ÅKE CARNERÖ (kds):	15
Anf. 33	Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):	16
Anf. 34	ÅKE CARNERÖ (kds):	16

11 § Svar på fråga 1994/95:96 om förskrivningsrätten för distriktssköterskor 16

Anf. 35	Socialminister INGELA THALÉN (s):	16
Anf. 36	MARGITTA EDGREN (fp):	17
Anf. 37	Socialminister INGELA THALÉN (s):	18
Anf. 38	MARGITTA EDGREN (fp):	18

12 § Svar på fråga 1994/95:88 om jämställdhet i utbildningsväsendet 18

Anf. 39	Utbildningsminister CARL THAM (s):	18
Anf. 40	BARBRO WESTERHOLM (fp):	19
Anf. 41	Utbildningsminister CARL THAM (s):	19
Anf. 42	BARBRO WESTERHOLM (fp):	20

13 § Svar på fråga 1994/95:98 om det s.k. SVUX-stödet m.m. till vissa skolelever 20

Anf. 43	Utbildningsminister CARL THAM (s):	20
Anf. 44	BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v):	21
Anf. 45	Utbildningsminister CARL THAM (s):	21
Anf. 46	BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v):	22
Anf. 47	Utbildningsminister CARL THAM (s):	22
Anf. 48	BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v):	22

14 § Svar på fråga 1994/95:97 om Haiti 23

Anf. 49	Statsrådet PIERRE SCHORI (s):	23
Anf. 50	KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):	24
Anf. 51	Statsrådet PIERRE SCHORI (s):	24
Anf. 52	KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):	24
Anf. 53	Statsrådet PIERRE SCHORI (s):	25
Anf. 54	KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):	25

15 § Svar på fråga 1994/95:42 om regler om miljöhänsyn i fastighetsbildningslagen 25

Anf. 55	Miljöminister ANNA LINDH (s):	25
Anf. 56	URBAN AHLIN (s):	26
Anf. 57	Miljöminister ANNA LINDH (s):	26

Anf. 58 URBAN AHLIN (s):.....	27
16 § Svar på frågorna 1994/95:79 och 92 om norsk oljeprospektering i Skagerrak.....	27
Anf. 59 Miljöminister ANNA LINDH (s):	27
Anf. 60 ELVING ANDERSSON (c):	28
Anf. 61 PER LAGER (mp):.....	28
Anf. 62 Miljöminister ANNA LINDH (s):	29
Anf. 63 ELVING ANDERSSON (c):	29
Anf. 64 PER LAGER (mp):.....	29
Anf. 65 Miljöminister ANNA LINDH (s):	29
Anf. 66 ELVING ANDERSSON (c):	30
17 § Svar på fråga 1994/95:81 om strandstädning i kustkommuner	30
Anf. 67 Miljöminister ANNA LINDH (s):	30
Anf. 68 ÅKE CARNERÖ (kds):.....	30
Anf. 69 Miljöminister ANNA LINDH (s):	31
Anf. 70 ÅKE CARNERÖ (kds):.....	31
Anf. 71 Miljöminister ANNA LINDH (s):	31
Anf. 72 ÅKE CARNERÖ (kds):.....	31
18 § Svar på fråga 1994/95:94 om slutförvaring av kärnbränsleavfall	32
Anf. 73 Miljöminister ANNA LINDH (s):	32
Anf. 74 MAGGI MIKAELSSON (v):	32
Anf. 75 Miljöminister ANNA LINDH (s):	33
Anf. 76 MAGGI MIKAELSSON (v):	33
Anf. 77 Miljöminister ANNA LINDH (s):	33
Anf. 78 MAGGI MIKAELSSON (v):	33
19 § Svar på fråga 1994/95:103 om bevarande av fjällnaturen.....	34
Anf. 79 Miljöminister ANNA LINDH (s):	34
Anf. 80 ULF BJÖRKLUND (kds):.....	35
Anf. 81 Miljöminister ANNA LINDH (s):	35
Anf. 82 ULF BJÖRKLUND (kds):.....	35
Anf. 83 Miljöminister ANNA LINDH (s):	36
20 § Svar på fråga 1994/95:105 om en miljöbalk	36
Anf. 84 Miljöminister ANNA LINDH (s):	36
Anf. 85 DAN ERICSSON (kds):	36
Anf. 86 Miljöminister ANNA LINDH (s):	37
Anf. 87 DAN ERICSSON (kds):	37
Anf. 88 Miljöminister ANNA LINDH (s):	38
Anf. 89 DAN ERICSSON (kds):	38
Anf. 90 Miljöminister ANNA LINDH (s):	38
21 § Svar på fråga 1994/95:20 om avvisning av bosnier till Kroatien	39

Anf. 91 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	39
Anf. 92 GUSTAF VON ESSEN (m):	39
Anf. 93 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	40
Anf. 94 GUSTAF VON ESSEN (m):	40
Anf. 95 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	40
Anf. 96 GUSTAF VON ESSEN (m):	41
22 § Svar på fråga 1994/95:77 om behandlingen av asylsökande i väntan på beslut om utvisning	41
Anf. 97 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	41
Anf. 98 JUAN FONSECA (s):	42
Anf. 99 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	42
Anf. 100 JUAN FONSECA (s):	42
Anf. 101 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	42
Anf. 102 JUAN FONSECA (s):	43
23 § Svar på fråga 1994/95:85 om länderbedömningar vid behandling av asylansökningar	43
Anf. 103 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	43
Anf. 104 ULLA HOFFMANN (v):	43
Anf. 105 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	44
Anf. 106 ULLA HOFFMANN (v):	44
24 § Svar på fråga 1994/95:86 om avvisning av asylsökande	45
Anf. 107 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	45
Anf. 108 ULLA HOFFMANN (v):	45
Anf. 109 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	46
Anf. 110 ULLA HOFFMANN (v):	46
25 § Svar på fråga 1994/95:84 om åtgärder mot segregerat boende	46
Anf. 111 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	46
Anf. 112 INGER LUNDBERG (s):	47
Anf. 113 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	47
Anf. 114 INGER LUNDBERG (s):	48
Anf. 115 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)	48
Anf. 116 INGER LUNDBERG (s):	48
26 § Svar på fråga 1994/95:102 om utredning om föräldrars syn på vårdnadsbidraget m.m.	48
Anf. 117 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	48
Anf. 118 GUNNAR HÖKMARK (m):	49
Anf. 119 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	49
Anf. 120 GUNNAR HÖKMARK (m):	50
Anf. 121 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	50
Anf. 122 GUNNAR HÖKMARK (m):	50
Anf. 123 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	51
Anf. 124 GUNNAR HÖKMARK (m):	51
Anf. 125 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	51

27 § Svar på fråga 1994/95:38 om uppsägning av statligt anställda	51
Anf. 126 Statsrådet JAN NYGREN (s):	51
Anf. 127 BENGT HURTIG (v):	52
Anf. 128 Statsrådet JAN NYGREN (s):	53
Anf. 129 BENGT HURTIG (v):	53
Anf. 130 Statsrådet JAN NYGREN (s):	53
28 § Hänvisning av ärende till utskott.....	54
29 § Bordläggning	54
30 § Anmälan om frågor.....	54
1994/95:107 av andre vice talman <i>Görel Thurdin</i> (c) till justitieministern om kriminalisering av bruk av dopingmedel	54
1994/95:108 av <i>Göte Jonsson</i> (m) till socialministern om val av daghem.....	54
31 § Kammaren åtskildes kl. 16.43.	55